

Lauri Korkiakoski
Onni Poutanen

Yleisen arvonnisäverokannan muu- toksen vaikutukset kirjanpitoalalla

Metropolia Ammattikorkeakoulu
Tradenomi
Liiketalouden tutkinto-ohjelma
Opinnäytetyö
Huhtikuu 2025

Tiivistelmä

Tekijä(t):	Lauri Korkiakoski & Onni Poutanen
Otsikko:	Yleisen arvonlisäverokannan muutoksen vaikutukset kirjanpitoalalla
Sivumäärä:	45 sivua + 2 liitettä
Aika:	Huhtikuu 2025
Tutkinto:	Tradenomi
Tutkinto-ohjelma:	Liiketalouden tutkinto-ohjelma
Suuntautumisvaihtoehto:	Laskentatoimi ja rahoitus
Ohjaaja(t):	Sivutoiminen opettaja Kari Storckovius

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää syksyllä 2024 voimaan astuneen yleisen arvonlisäverokannan korotuksen vaikutuksia kirjanpitoalalla. Opinnäytetyö on luonteeltaan tutkimustyyppinen opinnäytetyö, jossa tutkimusmenetelmänä käytettiin kvalitatiivista tutkimusta. Työn tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, mitä tällaiset muutokset tarkoittavat yrityksen arjessa, mitä toimenpiteitä ne vaativat ja miten vastaaviin muutoksiin voi varautua tulevaisuudessa.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa kerrotaan arvonlisäverotuksesta ja kirjanpidosta yleisellä tasolla. Tarkoituksena on antaa lukijalle taustatietoa aiheesta ennen varsinaista tutkimusosaa. Pääasiallisina tietolähteinä käytettiin kirjanpitolakia, arvonlisäverolakia ja useita painettuja ja sähköisiä kirjallisuuslähteitä.

Opinnäytetyön tutkimusosassa selvitettiin, miten yleisen arvonlisäverokannan muutos käytännössä vaikutti kirjanpitoyritysten toimintaan. Kvalitatiivisen tutkimuksen tärkeimpänä tietolähteenä oli kyselytutkimus: useisiin erikokoisiin tilitoimistoihin lähetettiin kyselylomake. Tavoitteena oli selvittää monipuolisesti arvonlisäverotuksen muutoksen käytännön vaikutuksia tilitoimistojen päivittäisessä toiminnassa.

Opinnäytetyön tutkimustuloksia analysoidaan luvuissa 5 ja 6. Tutkimustulosten perusteella voidaan tehdä tiivistetty johtopäätös, että arvonlisäverotukseen liittyvät muutokset eivät vaikuta suoraan tilitoimistojen ydinliiketoimintaan, vaan muutokset vaikuttavat enemmän hallinnollisiin asioihin, kuten ohjelmistojen päivitykseen ja sisäiseen koulutukseen. Välillisiä vaikutuksia liiketoimintaan taas havaittiin useita. Päätäntöluvussa esitellään jatkotutkimusehdotukset, joilla tutkimusta voisi jatkaa tämän opinnäytetyön tulosten perusteella.

Päätäntöluvussa on oma luku tämän opinnäytetyön tekijöiden omasta oppimisprosessista projektin aikana. Tässä luvussa reflektoitii tutkimuksen tekemiseen ja sisällön tuottamiseen sekä yhteistyötaitojen kehittymiseen liittyvää oppimista.

Avainsanat: arvonlisävero, kirjanpito, tilitoimisto

Abstract

Author(s):	Lauri Korkiakoski & Onni Poutanen
Title:	The impact of the general VAT change on the accounting industry
Number of Pages:	45 pages + 2 appendices
Date:	April 2025
Degree:	Bachelor of business administration
Degree Programme:	Economics & business administration
Specialisation option:	Accounting & finance
Instructor(s):	Part-time teacher Kari Storckovius

This thesis aimed to examine the effects of the increase in the general value-added tax (VAT) rate on the accounting industry, which took place in the autumn of 2024. The thesis is a research project, in which qualitative research was used as the research method. The purpose of the thesis is to serve as an information package on what such fundamental changes mean to the everyday life of a company, what actions they require, and how to prepare for similar changes in the future.

The theoretical part of the thesis consists of a comprehensive information package on VAT and accounting, providing background information on the subject before the actual research part. The main sources of information include the Accounting Act, the Value Added Tax Act and various printed and digital literature sources.

The research part examined the practical impact of the change at the grass-roots level, i.e. directly on the running of accounting firms. The main data collection method for the qualitative research was the interview survey: interview requests were sent to accounting firms of different sizes, to find out the practical impacts of the change on their daily operations.

The study results are presented and analyzed in chapters 5 and 6. Based on the results, a key conclusion can be drawn: changes related to VAT do not directly impact the core business of accounting firms, but focus more on the administrative aspects, such as software updates and education. In addition, multiple indirect effects were identified. The concluding chapter presents suggestions for further research that could be applied based on the results of this thesis.

The concluding chapter also includes a section on the learning process during the thesis project. This self-reflection covers both the general aspects of conducting research, gathering information and using it, as well as the improvement of collaboration skills throughout the process.

Keywords: accounting, general VAT, accounting firm

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Tutkimusmenetelmän esittely	2
1.2	Aiheen rajaus	4
2	Arvonlisäverotus Suomessa	5
2.1	Arvonlisäverotuksen tarkoitus	6
2.2	Arvonlisäveron vähennysoikeus	7
2.3	Yritysten arvonlisäverovelvollisuus	8
2.4	Arvonlisäverotuksen nykytilanne ja historia	10
2.5	Arvonlisäveron korotuksen tavoitteet 2024	11
3	Kirjanpito Suomessa	12
3.1	Kirjanpitovelvollisuus	12
3.2	Kirjanpidon vaatimukset	14
3.3	Kirjanpidon merkitys taloudelle	16
3.4	Kirjanpidon ja arvonlisäverotuksen yhteys	17
4	Tutkimuksen toteutus	18
4.1	Kyselytutkimuksen hypoteesi	19
4.2	Kysymysten esittely ja perustelut	19
4.3	Aineiston kerääminen	22
5	Kyselylomakkeen tulokset ja niiden analysointi	23
5.1	Kyselyyn osallistuneiden yritysten kokoluokka	24
5.2	Tulosten esittely	25
5.3	Vaihtoehtoiset lopputulemat	31
6	Päätäntö	34
6.1	Tutkimustulosten analysointi	35
6.2	Jatkotutkimusehdotukset	38
6.3	Oman oppimisen arviointi	39
6.3.1	Sisällöllinen oppiminen	40
6.3.2	Yhteistyötaidot	41
	Lähteet	42

Liitteet

Liite 1. Tekoälyn käyttö opinnäytetyössä

Liite 2. Kyselylomake

1 Johdanto

Suomen hallitus linjasi huhtikuussa 2024, että yleinen arvonlisäverokanta nousee 1.9.2024 alkaen 24 prosentista 25,5 prosenttiin (Valtiovarainministeriö 2024). Asiasta uutisoitiin laajasti ja se osoittautuikin mielenkiintoiseksi, sillä koulutuksen ansiosta hallussa oli jo perustietoa aihepiiristä. Nopeasti huomattiin, että aiheen laajuuden vuoksi olisi tärkeää rajata se siten, että opinnäytetyössä olisi mahdollista yhdistää liiketalouden opinnot ja opinnäytetyön tekijöiden mahdolliset urapolut. Aiheeksi valittiin yleisen arvonlisäverokannan muutokset kirjanpitoalalla, sillä kumpikin tämän opinnäytetyön tekijöistä työskentelee parhailaan taloustehtävissä.

Kirjanpitoalalla on monia mahdollisuuksia ymmärtää yleisen arvonlisäverokannan muutoksen konkreettisia vaikutuksia yritysten liiketoimintaan. Tässä opinnäytetyössä keskitytään selvittämään, miten yleisen arvonlisäverokannan korotus 24 prosentista 25,5 prosenttiin vaikuttaa kirjanpitoalaan ja tilitoimistojen päivittäiseen toimintaan. Opinnäytetyössä analysoidaan, miten muutos käytännössä vaikuttaa kirjanpitoalan yritysten toimintaan, mitä toimenpiteitä niistä aiheutuu ja miten tilitoimistot voisivat myöhemmin vastata vastaaviin muutoksiin tehokkaammin.

Kiinnostavana osa-alueena on kirjanpitoalan hallinnolliset kysymykset. Yleisen arvonlisäverokannan korotus edellyttää, että kirjanpitoyritykset päivittävät laskutus- ja kirjanpitojärjestelmänsä vastaamaan uutta verokantaa. Tämä voi edellyttää kirjanpitoyrityksiltä huomattavia investointeja taloushallinnon järjestelmäpäivityksiin ja henkilöstön sisäisiin arvonlisäverotusta koskeviin koulutuksiin, jotta voidaan varmistaa, että kaikki kirjanpitoyritysten taloudelliset prosessit ja raportit ovat lainsäädännön mukaan laadittuja. Erityisesti suurissa kirjanpitoyrityksissä, joissa on käytössä laajoja ja monimutkaisia järjestelmiä, tämä muutos voi olla kallis, työläs ja aikaa vievä. Toisaalta pienille yrityksille muutos voi aiheuttaa vielä suurempia haasteita, koska esimerkiksi heillä resurssit ovat rajallisemmat.

Verrattuna suurin yrityksiin pienillä yrityksillä ei myöskään välttämättä ole tarpeeksi asiantuntevaa henkilöstöä järjestelmämuutosten hallintaan.

Opinnäytetyön tavoitteena on löytää vastauksia, millaisia käytännön toimia tili-toimistot ovat joutuneet tekemään sopeutuakseen yleisen arvonlisäverokannan korotukseen. Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan, miten muutos vaikuttaa yritysten taloudellisiin ja hallinnollisiin tekijöihin, kuten kustannusrakenteisiin ja kannattavuuteen. Opinnäytetyö sisältää tietoa arvolisäverosta, kirjanpidosta ja näihin liittyvistä muutoksista sekä niiden vaikutuksista.

1.1 Tutkimusmenetelmän esittely

Tämä opinnäytetyö tehdään kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Aineistonkeruumenetelmänä käytetään kyselytutkimusta. Laadullinen tutkimusmenetelmä valittiin, koska tässä opinnäytetyössä keskitytään haastateltavien kokemusten ja näkökulmien ymmärtämiseen eikä määrällisten tapojen yleistämiseen. Kvalitatiivisen tutkimuksen vahvuutena on sen kyky tehdä näkyväksi tutkittavan ilmiön merkityksiä ja siihen liittyviä kokemuksia (Tuomi & Sarajärvi 2018). Laadullinen tutkimus pyrkii ymmärtämään ilmiöiden laatua ja merkityksiä kokonaisvaltaisesti, määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus puolestaan numeroiden ja tilastojen kautta (Jyväskylän yliopisto). Siten laadullinen tutkimusmenetelmä soveltuu tähän opinnäytetyöhön paremmin kuin määrällinen tutkimusmenetelmä.

Tässä opinnäytetyössä haetaan teoriaosuuden lisäksi subjektiivisia kokemuksia kirjanpitoalan edustajilta eli kirjanpitäjiltä. Opinnäytetyössä esitetään kyselylomakkeesta saadun aineiston avulla kirjanpitoalan asiantuntijoiden näkemyksiä, koska heillä on kattava käsitys ja käytännön kokemusta aiheesta. ”Haastattelun ja kyselyn idea on hyvin yksinkertainen. Kun haluamme tietää, mitä ihminen ajattelee tai miksi hän toimii niin kuin toimii, on järkevää kysyä asiaa häneltä.” (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Voidaan todeta, että kyselytutkimus aineistonkeruumenetelmänä sopii tähän kvalitatiiviseen opinnäytetyöhön.

Opinnäytetyöhön liittyvät kyselyt suoritetaan pääosin avoimilla kysymyksillä sähköpostin välityksellä. Sähköpostihaastattelut ovat toimivia ilman suoraa kontaktia ja kysymyksiin voi esittää tarkennuksia, jos se katsotaan tarpeelliseksi (Tuomi & Sarajärvi 2018). Sähköpostitse tehtävällä kyselyllä on muitakin etuja: kyselyyn osallistuva voi miettiä vastauksiaan rauhassa ja opinnäytetyön tekijöiden on helpompi käsitellä niitä, kun ne saadaan suoraan vastaajalta kirjallisesti ja puhtaaksi kirjoitettuna. Tällä pienennetään myös riskiä tulkintavirheistä.

Kyselyistä saadun materiaalin ohella suuri osa tästä opinnäytetyöstä muodostuu teoriaosuudesta ja kyselyaineiston analyyseista. Teoriaosuus on olennainen osa laadullista tutkimusta ja näin välttämätön osa tutkimusta (Tuomi & Sarajärvi 2018). Tämä opinnäytetyö voidaan jakaa kahteen osaan: teoria- ja selvitysosaan. Teoriaosassa käsitellään arvonlisäverotusta ja kirjanpitoa, ja niihin liittyviä oikeuksia sekä velvollisuuksia Suomessa. Opinnäytetyön selvitysosa puolestaan käsittää teorian pohjalta muodostetun hypoteesin, kyselytutkimuksen esittelyn, vastausaineiston analysoinnin ja tuloksista muodostettavat johtopäätökset. Opinnäytetyön kyselytutkimuksen avulla pyritään erityisesti selvittämään käytännön kokemuksia muutoksesta suoraan tilitoimistojen edustajilta. Opinnäytetyössä selvitetään, ovatko kirjanpitoyritykset joutuneet mukauttamaan taloudellisia toimintatapojaan ja prosessejaan arvonlisäveron muutoksen myötä. Jos muutoksille on nähty tarvetta, tarkastellaan, olivatko arvonlisäveroon liittyvät muutokset etukäteen tiedossa. Lisäksi selvitetään, onko muutoksen kautta ilmennyt ennakoimattomia vaikutuksia.

Opinnäytetyön keskeiset tutkimuskysymykset ovat:

Miten kirjanpitoyritykset arvioivat yleisen arvonlisäverokannan muutoksen toiminnassaan?

Millaisia muutoksia yrityksissä aiotaan tehdä prosesseihin ja toimintatapoihin, jotta voidaan vastata arvonlisäverokannan korotuksen aiheuttamiin vaikutuksiin?

Millä tavoin yleisen arvonlisäverokannan muutos vaikuttaa kirjanpitoyritysten eri osa-alueisiin, kuten budjetointiin, kilpailukykyyn ja kannattavuuteen?

Näihin kysymyksiin etsitään vastauksia kyselytutkimuksen avulla. Saatuja tuloksia analysoidaan laadullisia menetelmiä käyttäen. Vastauksista pyritään tunnistamaan toistuvia teemoja ja eroavaisuuksia sekä pohtimaan, millaiset tekijät mahdollisesti aiheuttavat eroja kyselyyn osallistuneiden näkemysten välillä.

1.2 Aiheen rajaus

Arvonlisävero on välillinen vero, jonka palvelun tai tuotteen tarjoaja eli myyjä sisällyttää lähes kaikkien myyntikohteiden hintaan. Kuluttaja maksaa arvonlisäveron tuotteen tai palvelun hinnan mukana. (Vero 2024.) Arvonlisävero on siten tavalla tai toisella läsnä lähes kaikessa osto- ja myyntitoiminnassa, minkä takia siihen liittyvät muutokset vaikuttavat käytännöllisesti katsoen koko yhteiskuntaan. Kaikkia arvonlisäverokannan muutoksesta aiheutuvia vaikutuksia olisi mahdotonta sisällyttää yhteen opinnäytetyöhön.

Kirjanpitolain mukaan lähes kaikki yritykset koosta, toimialasta ja yhtiömuodosta riippumatta ovat kirjanpitovelvollisia. Ainoan poikkeuksen tähän muodostavat maatilatalouden tai kalastuksen liiketoimintaa harjoittavat luonnolliset henkilöt. (Kirjanpitolaki 30.12.2015/1620, 1 § ja 1 a §; Räsänen 2022). Arvonlisäverovelvollinen yritys puolestaan on silloin, kun sen liikevaihto 12 kuukauden ajanjaksolla ylittää 15 000 euroa 31.12.2024 saakka (Arvonlisäverolaki 11.12.2020/961, 3 §) tai 20 000 euroa 1.1.2025 alkaen (Arvonlisäverolaki 28.6.2024/448, 3 §).

Voidaankin päätellä, että kaikista kirjanpito-ohjelmistoista löytyy toiminto yleisen arvonlisäverokannan 24 % käyttämiseen kirjanpidon kirjauksissa. Kyseessä voi olla riippuen ohjelmiston pohjasta soluviittaus, valmis toiminto, näiden yhdistelmä tai muunlainen toteutus. Yleisen arvonlisäverokannan ollessa 25,5 % uusi arvonlisäprosentti vaatii lisäksi desimaalin lisäyksen laskukaavaan. Osaltaan

opinnäytetyö on rajattu kirjanpitoalaan, koska on kiinnostavaa nähdä, miten erilaiset kirjanpito-ohjelmistot ja niitä käyttävät yritykset sopeutuvat muutokseen.

2 Arvonlisäverotus Suomessa

Suomessa verojärjestelmä jaetaan kahteen luokkaan: välittömiin ja välillisiin veroihin. Välitön vero tarkoittaa sitä, että se maksetaan suoraan tulojen perusteella, esimerkiksi palkasta tai pääomatuloista. Välillisiä veroja taas maksetaan osana hyödykkeiden ja palveluiden hintaa. Tunnetuin välillinen vero on arvonlisävero. Arvonlisävero on luonteeltaan yleinen kulutusvero, ja arvonlisäverojärjestelmä on maailman yleisin kulutusverojärjestelmä. (Äärilä & Nyrhinen & Hyttinen & Lamppu 2017, 30–31.)

Arvonlisäverokantoja on Suomessa useita: uusi yleinen arvonlisäverokanta 25,5 prosenttia, alennetut verokannat 14 ja 10 prosenttia ja niin kutsuttu nollaverokanta, 0 prosenttia. Arvonlisäveron suuruus riippuu siitä, mihin arvonlisäverokantaan tavara tai palvelu katsotaan kuuluvaksi. (Vero 2024.) Suomen yleinen arvonlisäveroprosentti on 1.9.2024 alkaen EU-maiden toiseksi korkein (Valtiovarainministeriö). Uudistuksen jälkeen ainoastaan Unkarissa on käytössä Suomessa korkeampi yleinen arvonlisäveroprosentti, 27 prosenttia (Urpelainen 2024).

YLEINEN VEROKANTA 25,5%	ALENNETTU VEROKANTA 14%	ALENNETTU VEROKANTA 10%	NOLLAVEROKANTA 0%
Useimpien tavaroiden ja palveluiden verokanta, mm.: - Vaatteet ja jalkineet, - Kodinhoito- ja taloustarvikkeet - Parturi- ja kampaamopalvelut - Urheiluvälineet - Alkoholi- ja tupakkatuotteet	- Elintarvikkeet - Rehut - Ravintola- ja ateriapalvelut	- Kirjat, sanoma- ja aikakauslehdet - Lääkkeet - Liikuntapalvelut - Sisäänpääsymaksut kulttuuri- ja viihdetilaisuuksiin - Henkilökuljetukset - Majoituspalvelut - Televisio- ja yleisradiotoiminnasta saadut korvaukset	- Määriteltyjen vesialusten myynti, vuokraus ja rahtaus sekä näihin liittyvät työsuoritukset - Jäsenlehtien painosten veroton myynti yleishyödyllisille yhteisöille - Varastointimenettelyihin liittyvä veroton myynti - Vienti EU-alueen ulkopuolelle - Tavarain myynti EU-maihin alvelvollisille ostajille - Muut kansainväliseen kauppaan liittyvät tavaroiden ja palvelujen myynnit

Kuva 1. Arvonlisäverokannat sekä niiden alaiset hyödykkeet Suomessa 1.9.2024 alkaen (Ekholm 2024).

YLEINEN VEROKANTA 25,5%	ALENNETTU VEROKANTA 14%	ALENNETTU VEROKANTA 10%	NOLLAVEROKANTA 0%
Useimpien tavaroiden ja palveluiden verokanta, mm.: - Vaatteet ja jalkineet, - Kodinhoito- ja taloustarvikkeet - Parturi- ja kampaamopalvelut - Urheiluvälineet - Alkoholi- ja tupakkatuotteet	- Elintarvikkeet - Rehut - Ravintola- ja ateriapalvelut - Kirjat - Lääkkeet - Liikuntapalvelut - Sisään pääsymaksut viihde- ja kulttuuritilaisuuksiin - Henkilökuljetukset - Majoituspalvelut - Kuukautis- ja inkontinenssisuojat sekä lasten vaipat	- Sanoma- ja aikakauslehdet - Televisio- ja yleisradiotoiminnasta saadut korvaukset	- Määriteltyjen vesialusten myynti, vuokraus ja rahtaus sekä näihin liittyvät työsuoritukset - Jäsenlehtien painosten veroton myynti yleishyödyllisille yhteisöille - Varastointimenettelyihin liittyvä veroton myynti - Vienti EU-alueen ulkopuolelle - Tavarahan myynti EU-maihin alvelvollisille ostajille - Muut kansainväliseen kauppaan liittyvät tavaroiden ja palvelujen myynnit

Kuva 2. Arvonlisäverokannat sekä niiden alaiset hyödykkeet Suomessa 1.1.2025 alkaen (Ekholm 2024).

Kuvista 1 ja 2 voi havaita tammikuussa 2025 voimaan astuneet muutokset tiettyjen hyödykkeiden luokittelussa toisen arvonlisäverokannan piiriin. Kuvista selviää, että kirjojen, lääkkeiden, liikuntapalveluiden, sisään pääsymaksujen hinta viihde- ja kulttuuritilaisuuksiin, henkilökuljetuksien, majoituspalveluiden arvonlisäverokanta on muuttunut alennetusta 10 prosentin verokannasta 14 prosentin verokantaan. Samalla 10 prosentin verokantaan jäivät enää sanoma- ja aikakauslehdet sekä ja televisio- ja yleisradiotoiminnasta saadut korvaukset. Kuukautis- ja inkontinenssisuojien sekä vaipojen verokanta muuttui yleisestä arvonlisäverokannasta 14 prosentin verokantaan. Yleisen arvonlisäverokannan korotus ei siten ollut ainoa arvonlisäveroon liittyvä muutos. Muutoksia tehtiin myös hyödykkeiden luokitteluun.

2.1 Arvonlisäverotuksen tarkoitus

Arvonlisäverotuksen ensisijaisena tarkoituksena on tulojen kerääminen valtiolle. Näillä tuloilla rahoitetaan Suomessa julkisia menoja, kuten terveydenhuoltoa, koulutusta, sosiaaliturvaa ja infrastruktuuria. Vuonna 2023 Suomessa arvonli-

säverotus muodosti yli kolmanneksen valtion kokonaisverotuloista (Valtiovarainministeriö 2023). Tästä voidaan päätellä, että arvonlisävero on valtion taloudelle korvaamaton veromuoto ja siten siihen liittyvät muutokset vaikuttavat laajasti yhteiskunnassa.

Arvonlisäverotuksessa pyritään aina neutraalisuuteen. Neutraalisuudella tarkoitetaan, että veron määrä kuluttajan maksamassa loppuhinnassa ei riipu tuotantoketjun välivaiheiden määrästä. Neutraalisuus tarkoittaa myös, että keskenään kilpailevien tuotteiden hinnassa on aina yhtä paljon veroa. (Äärilä ym. 2017, 26–27.)

Monien muiden maiden tapaan Suomen arvonlisäverojärjestelmä ei ole täysin neutraali. Jotkin toimialat on jätetty verotuksen ulkopuolelle, joten vaihdantaketjun joidenkin toimittajien tuotteiden hintaan voi sisältyä piilevää veroa. Vähennysoikeus ei ole myöskään täydellinen, ja tietyille tuotteille on säädetty muita alempi verokanta. (Äärilä ym. 2017, 26–27).

2.2 Arvonlisäveron vähennysoikeus

Edellä kuvattua arvonlisäverotuksen neutraalisuutta takaamaan on säädetty arvonlisäveron vähennysoikeus. Vähennysjärjestelmä mahdollistaa, että kuluttajan maksaman veron määrä ei riipu tavarán tai palvelun kohtaamista vaihdannan vaiheista ennen kuluttajalle päätymistä (Äärilä ym. 2017, 367.)

Arvonlisäveron vähennysoikeudella tarkoitetaan, että arvonlisäverovelvollinen voi vähentää arvonlisäverollisesta myynnistään tähän myyntiin kohdistuvien hankintojen arvonlisäveron. Tarkoituksena on, että arvonlisävero siirtyy myyntiporraisissa eteenpäin siten, että kukin myyntiporras maksaa arvonlisäveroa ainoastaan tuotannon tässä vaiheessa syntyneestä arvonlisästä. (Vero 2020.) Kuluttajan maksamaan loppuhintaan sisältyy siten saman verran veroa kuin arvonlisästä on maksettu veroa yhteensä, eli kyseisen hyödykkeen arvonlisäverokannan mukaisesti (Valtiovarainministeriö).

Arvonlisäveron vähennysoikeus kohdistuu vain siihen osaan myynnistä, joka on arvonlisäverollista. Vähennysoikeutta ei ole niiden hankintojen osalta, jotka kuuluvat arvonlisäverolaissa arvonlisäverottomaksi säädettyyn toimintaan tai sellaiseen toimintaan, joka on arvonlisäverolain soveltamisalan ulkopuolella. Jos arvonlisäverovelvollinen harjoittaa sekä arvonlisäverollista että vähennysoikeuteen oikeuttamatonta toimintaa, hänen on tiedettävä, mihin toimintaan tehdyt hankinnat kohdistuvat. Tilanteessa, jossa hankinta kohdistuu sekä arvonlisäverolliseen että vähennysoikeuteen oikeuttamattomaan toimintaan, vähennysoikeutta voi hyödyntää vain siltä osin kuin hankintaa käytetään arvonlisäverolliseen toimintaan. (Vero 2020.)

Arvonlisäverolaissa pääsääntönä on, että kaikkien arvonlisäverolliseen liiketoimintaan kohdistuvien ostojen arvonlisäverot ovat vähennysoikeuden piirissä, ellei vähentämistä ole laissa nimenomaan kielletty. Käytännössä vähennysoikeuden rajatilanteista on kuitenkin olemassa merkittävä määrä niin kotimaista kuin EUT:n (Euroopan unionin tuomioistuin) oikeuskäytäntöä. (Äärilä ym. 2017, 368.)

2.3 Yritysten arvonlisäverovelvollisuus

Arvonlisäverollisuus tarkoittaa velvollisuutta suorittaa valtiolle arvonlisäveroa liiketoiminnasta eli myynnistä. Suomessa arvonlisäverovelvollisuus koskee pääasiassa kaikkia elinkeinotoimintaa harjoittavia tahoja, joiden toiminta on jatkuvaa ja tapahtuu tulohankintatarkoituksessa (Jokinen & Klemola & Takalo 2015, 11). Arvonlisäverolliseksi rekisteröityneet yritykset ja eri toimijat sisällyttävät arvonlisäveron osaksi myyntihintojaan ja raportoivat tämän säännöllisesti verohallinnolle. Arvonlisäverollisen liiketoiminnan määrittely perustuu arvonlisäverolaikiin, jossa liiketoiminnan kriteerit on määritelty yleisesti. Näitä kriteerejä ovat muun muassa toiminnan jatkuvuus, ulospäin suuntautuneisuus ja ansiotavoite (Lamppu & Ruohola 2023).

Kuten aiemmin esitettiin, arvonlisäverovelvollisuuden alaraja muuttui 31.12.2024. Tähän asti yritys oli arvonlisäverollinen vain, jos sen kalenterivuositteiseksi oikaistu liikevaihto oli alle 15 000 euroa. 1.1.2025 alkaen tämä raja nostettiin 20 000 euroon. (Vero 2024.) Vaikka liikevaihdon raja ei yrityksellä ylittisikään, on arvonlisäverolliseksi hakeutuminen silti mahdollista. Tämä voi olla taloudellisesti kannattavaa esimerkiksi tilanteessa, jossa yrityksellä on paljon vähennyskelpoisia hankintoja. (Koivupuro 2023.)

Yritys on myös tietyin edellytyksin voinut saada vuosittain arvonlisäveron alarajahuojennuksen. Alarajahuojennus oli verohelpotus niille arvonlisäverovelvollisille yrityksille, joiden 12 kuukauden liikevaihto on alle 30 000 euroa. Huojennukseen oikeutettu yritys on voinut hakea tilikauden aikana maksamiaan arvonlisäveroja takaisin itselleen. Jos 12 kuukauden liikevaihto on korkeintaan 15 000 euroa, arvonlisäveron saa kokonaisuudessaan takaisin. 15 000–30 000 euron liikevaihdon arvonlisäverosta saa osan takaisin. (Vero 2025.)

Alarajahuojennus on tuloverotuksessa veronalaista tuloa ja se merkitään sen tilikauden tuloksi, jossa oikeus huojennukseen on syntynyt. Maksuperusteista kirjanpitoa noudattavilla huojennus katsotaan kuitenkin olevan sen vuoden tuloa, jona huojennus saadaan Verohallinnolta. Alarajahuojennus poistui käytöstä 1.1.2025 eli tilikausi 2024 on viimeinen, jolta alarajahuojennusta on mahdollista saada. (Vero 2025).

Osa toimialoista ja liiketoiminnan muodoista on vapautettu kokonaan arvonlisäverosta. Tällaisia aloja ovat esimerkiksi koulutus, terveydenhuolto, sosiaalipalvelut sekä rahoitus- ja vakuutuspalvelut. (Vero 2021.) Aiemman vähennysoikeuteen liittyvän alaluvun perusteella voidaan todeta, että kustannukset näillä mainituilla aloilla voivat olla korkeat, sillä ne eivät voi vähentää ostoihin sisältyvää arvonlisäveroa samalla tavalla kuin arvonlisäverovelvolliset toimijat. Tämä erottaa arvonlisäverosta vapautetut alat ja verovelvolliset alat toisistaan.

Arvonlisäverovelvollisuus vaikuttaa yrityksen kirjanpidon käytänteisiin. Yritysten on huolehdittava arvonlisäveron kirjaamisesta ja yrityksen koosta ja siten arvonlisäverokaudesta riippuen laadittava arvonlisäveroilmoitukset kuukausittain, neljännesvuosittain tai vuosittain. Arvonlisäverokauden pituuteen vaikuttaa verovelvollisen yrityksen liikevaihto. Verokausi on alle 100 000 euron vuosittaisella liikevaihdolla neljännesvuosittainen ja yli 100 000 euron ylittyessä kuukausittainen. Arvonlisäveron ilmoitus- ja maksupäivä on kuukausittain 12. päivä. (Vero 2024.)

Arvonlisäverokausi voi olla myös 12 kuukauden ajanjakso, jos yrityksen liikevaihto tilikaudella on alle 30 000 euroa. Tällöin arvonlisäveron ilmoitus- ja maksupäivä on seuraavan vuoden helmikuun viimeinen päivä. (Vero 2024.)

Aikaisemman perusteella voidaan todeta, että arvonlisäverollisuus muodostaa keskeisen osan yritystoiminnan perusteista Suomessa. Arvonlisäverovelvollisuuden tuomat oikeudet ja veloitteet vaikuttavat merkittävästi yritysten toimintaan. Näiden sääntöjen tunteminen on yrityksille tärkeää, jotta ne voivat optimoida taloudelliset prosessinsa.

2.4 Arvonlisäverotuksen nykytilanne ja historia

Suomessa arvonlisävero on ollut käytössä vuodesta 1994. Tällöin säädettiin ensimmäinen arvonlisäverolaki (Arvonlisäverolaki 1501/1993). Arvonlisäverolla korvattiin Suomessa aiemmin käytössä ollut liikevaihtovero, sillä Suomen EU-jäsenyyden myötä sisämarkkinat edellyttivät selkeämpää verotusmallia. Liikevaihtovero oli ollut voimassa vuodesta 1941 lähtien. Aluksi liikevaihtoveron tuli olla väliaikainen, mutta voimassaolo kesti kuitenkin 53 vuotta. (Alv13.) Arvonlisäverotuksen seurauksena verotuksen läpinäkyvyys ja oikeudenmukaisuus ovat parantuneet. Arvonlisäverojärjestelmä on suunniteltu siten, että veron määrä perustuu aina tuotteen tai palvelun arvonlisäykseen. Arvonlisäverojärjestelmän etuna on se, että vähennysoikeus estää veron kertaantumisen. (Valtiovarainministeriö 2024.)

Tässä opinnäytetyössä tarkasteltava yleisen arvonlisäverokannan korotus ei ole ensimmäinen laatuaan. Ensimmäisen kerran yleistä arvonlisäverokantaa muutettiin vuonna 2010, jolloin veroprosentti nousi 22 prosentista 23 prosenttiin. Toinen korotus tapahtui vuonna 2013, jolloin arvonlisäveroa korotettiin 23 prosentista 24 prosenttiin. Tämän uudistuksen yhteydessä myös kaikkia muita arvonlisäverokantoja korotettiin yhdellä prosentilla. Vuonna 2013 tapahtuneen korotuksen tavoitteena oli kasvattaa valtion verotuloja 830 miljoonalla eurolla vuodessa. (Alv13.)

Viimeisin yleisen arvonlisäverokannan korotus astui voimaan 1.9.2024, jolloin siirryttiin 24 prosentista 25,5 prosenttiin. Kyseessä on arvonlisäveron suurin yksittäinen korotus. Muutoksella tulee olemaan suora vaikutus yritysten liiketoimintaan, hinnoitteluun ja kuluttajahintoihin. (Hennika & Svensberg 2024.) Vaikka muutos saattaa vaikuttaa pieneltä, sen vaikutukset voivat olla merkittäviä yrityksen toiminnan ja yrityksen asiakkaiden näkökulmasta.

2.5 Arvonlisäveron korotuksen tavoitteet 2024

Viimeisimmän yleisen arvonlisäverokannan korotuksen taustalla oli useita taloudellisia ja yhteiskunnallisia tavoitteita, joista keskeisimmät liittyivät julkisten menojen kattamiseen, valtiontalouden vahvistamiseen ja velkaantumisen vähentymiseen. Korotus on osa Petteri Orpon hallituksen tekemää julkisen talouden suunnitelmaa vuosille 2025–2028 (Valtiovarainministeriö 2024).

Arvonlisäveron korotuksen ensisijaisena tavoitteena on kasvattaa valtion verotuloja. Hallituksen mukaan muutoksen arvioidaan tuottavan noin miljardi euroa lisätuloja vuosittain. (Aulasmaa 2024.) Lisääntyneillä verotuloilla pystyttäisiin kattamaan etenkin sosiaalipalveluiden ja terveydenhuollon jatkuvasti kasvavia menoja. Tavoitteena on pyrkiä takaamaan Suomen taloudellinen kestävyys hyvinvointivaltiona nyt ja tulevaisuudessa. ”Suomen pitää olla tulevaisuudessakin maa, jossa on laadukasta koulutusta, toimivat terveystalvelut ja hoivaa sitä tarvitseville” (Valtiovarainministeriö 2024).

Arvonlisäveron korotuksen pitkän aikavälin tavoitteena on lisätä Suomen taloudellista vakautta ja ehkäistä velkaantumisen lisääntymistä (Valtiovarainministeriö 2024).

3 Kirjanpito Suomessa

Tässä luvussa käsitellään kirjanpitoa Suomessa. Kirjanpidon tehtävänä on tuoda olennaista tietoa yrityksen taloudellisesta tilasta niin yritykselle kuin sen ulkopuolisille sidosryhmille. Kirjanpito jaetaan yhdenkertaiseen ja kahdenkertaiseen kirjanpitoon. Tiivistettynä kirjanpito etenee liiketapahtumasta tositteseen, kirjanpidon kirjaukseen ja edelleen tilinpäätöksen laatimiseen. (Taloushallinto-liitto 2024.) Kirjanpitovelvollisuus on siten keskeinen osa yritysten oikeudellista toimintaympäristöä ja sen tarkoituksena on varmistaa, että yritysten taloudellinen toiminta on asianmukaisesti dokumentoitu.

3.1 Kirjanpitovelvollisuus

Kirjanpitovelvollisuus muodostaa perustan yritysten taloudenhoidolle ja sen läpinäkyvyydelle. Suomessa kirjanpitovelvollisuus perustuu kirjanpitolakiin (1336/1997) ja se koskee lähtökohtaisesti kaikkia yritysmuotoja, säätiöitä, yhdistyksiä ja yritystoimintaa harjoittavia luonnollisia henkilöitä (Kirjanpitolaki 1336/1997 1 §). Kirjanpitolaki pitää sisällään muun muassa yritysten ja yhteisöjen kirjanpidon periaatteet, tilinpäätöksen laatimisen, velvollisuudet sekä aineiston säilytykseen liittyvät pykälät.

Yritysmuoto vaikuttaa yrityksen kirjanpidon ja tilinpäätöksen vaatimuksiin.

Yleensä kirjanpitovelvollisuudella tarkoitetaan kahdenkertaista kirjanpitoa eli suoriteperusteista kirjanpitoa. Suoriteperusteisessa kirjanpidossa kulut kirjataan kahdelle tilille. Tämän tarkoituksena on seurata rahankäyttöä ja rahan lähdettä (kredit ja debet) eli yksinkertaistettuna kaksinkertaisella kirjanpidolla saadaan

selville, mistä yrityksen raha on tullut ja mihin se on mennyt. (Rumpu 2024.) Yksityinen elinkeinonharjoittaja muodostaa poikkeuksen. Kirjanpitolain mukaan yksityinen elinkeinonharjoittaja saa käyttää toiminnassaan yhdenkertaista kirjanpitoa, jos korkeintaan yksi seuraavista ehdoista täyttyy: taseen loppusumma ylittää 100 000 euroa, liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 200 000 euroa tai palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä. (Kirjanpitolaki 1336/1997 1 a §.)

Yhdenkertaisella kirjanpidolla tarkoitetaan maksuperusteista kirjanpitoa. Tällaisessa kirjanpidossa liiketapahtumat kirjataan vain yhdelle tilille ja samalla kirjanpidossa yrityksen menot ja kulut merkitään maksuperusteisesti eli tapahtuma kuuluu sille tilikaudelle, jonka aikana se on tapahtunut. Tämä eroaa suoriteperusteisesta kirjanpidosta, jossa tapahtumat kirjataan sille tilikaudelle, jonka aikana suoritus on saatu tai luovutettu, eikä sen mukaan, milloin lasku todellisuudessa on maksettu tai vastaanotettu. (Vero 2023.)

Kirjanpidon tehtävänä on tuottaa tietoa päätöksenteon tueksi. Kirjanpito mahdollistaa yrityksen johdon tehokkaan päätöksenteon esimerkiksi kannattavuuden ja resurssien suhteen (Viewgroup 2024). Lisäksi kirjanpito toimii yrityksen taloudellisen raportoinnin pohjana. Sen avulla laaditaan tilinpäätös, joka koostuu tuloslaskelmasta, taseesta, liitetiedoista ja suurilla yrityksillä toimintakertomuksesta. (Vero 2023.) Tilinpäätös antaa kuvan yrityksen taloudellisesta tilanteesta ja sen kannattavuudesta, mikä on ratkaisevaa esimerkiksi luottokelpisuuden arvioinnissa tai rahoituspäätöksiä tehtäessä (Eisto 2022).

Kirjanpitovelvollisuuden tarkoituksena ei ole vain yrityksen sisäisen hallinnon tukeminen, vaan sillä on myös yhteiskunnallinen merkitys. Sen avulla varmistetaan, että muilla sidosryhmillä, kuten verottajalla, sijoittajilla ja tilintarkastajalla on ajantasaiset ja luotettavat tiedot yrityksen taloudellisesta tilanteesta. (Heeros 2025.) Kirjanpitovelvoite palvelee siten paitsi yrityksiä myös yhteiskuntaa. Kirjanpidolla on rooli myös esimerkiksi harmaan talouden torjunnassa, koska järjestelmällisesti laadittu kirjanpito ja tilinpäätös helpottavat epäselvyyksien havaitsemista ja niiden selvittämistä (Miettinen 2024).

Sidosryhmille kirjanpito ja siitä laaditut raportit, kuten tilinpäätös, ovat ensisijaisia tiedonlähteitä yrityksen taloudellisesta tilanteesta. Esimerkiksi rahoittajat ja sijoittajat käyttävät näitä tietoja tehdessään päätöksiä yrityksen maksu- ja kilpailukyvyistä. (Leppiniemi & Kykkänen 2023.) Samalla mahdolliset uudet yhteistyökumppanit voivat hyödyntää kirjanpidosta saamaansa tietoa arvioidessaan yrityksen tilaa ja sen kehitystä (Gallant 2025).

Lainsäädäntö asettaa myös minimivaatimukset kirjanpidon järjestämiselle ja kirjanpitoaineiston säilyttämiselle. Kirjanpitoaineistoa tulee säilyttää vähintään kuusi vuotta tilikauden päättymisestä (Kirjanpitolaki 2:10 §). Tämä turvaa tietojen saatavuuden mahdollisia tarkastuksia tai oikeudellisia tilanteita varten. Tämän säilytysajan puitteissa yritysten tulee varmistaa, että kaikki liiketapahtumat on dokumentoitu ja tiedot ovat löydettävissä.

Aiemmin kirjoitetun perusteella voidaan todeta, että kirjanpitovelvollisuus ei ole pelkästään juridinen velvoite vaan se vaikuttaa yrityksen toiminnan hallintaan ja kehittämiseen. Samalla se edistää taloudellista läpinäkyvyyttä, joka auttaa pitämään yllä yritysten ja yhteiskunnan keskinäistä luottamusta.

3.2 Kirjanpidon vaatimukset

Kirjanpidolliset säädökset ja vaatimukset eivät ole universaaleja, vaan ne riippuvat kirjanpitovelvollisen yrityksen koosta. Suuremmilla yrityksillä vaatimukset ovat tiukemmat kuin pienemmillä. Yritykset jaotellaan kokoluokittain mikroyrityksiin, pienyrityksiin ja suuryrityksiin. (Taloushallintoliitto.) Selkeyden vuoksi jäljempänä avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, yhdistykset ja säätiöt jätetään tarkastelun ulkopuolelle, ja keskitytään vain yksityisten elinkeinoharjoittajien sekä osakeyhtiöiden kirjanpidollisten vaatimusten käsittelyyn.

Kirjanpitolain (1336/1997) mukaan yritys luokitellaan mikroyritykseksi, jos se tilinpäätöspäivänä täyttää yhdenkin seuraavista kriteereistä päättyneellä ja sitä välittömästi edeltävällä tilikaudella:

1. Taseen loppusumma 450 000 euroa.
2. Liikevaihto 900 000 euroa.
3. Yrityksen palveluksessa keskimäärin 10 henkilöä tilikauden aikana (Kirjanpitolaki 1336/1997 4 b §.)

Pienyritykseksi yritys luokitellaan, jos se tilinpäätöspäivänä täyttää yhdenkin seuraavista kriteereistä päättyneellä ja sitä edeltävällä tilikaudella:

1. Taseen loppusumma 7 500 000 euroa.
2. Liikevaihto 15 000 000 euroa.
3. Tilikauden aikana palveluksessa keskimäärin 50 henkilöä (Kirjanpitolaki 1336/1997 4 a §.)

Suuryritykseksi yritys puolestaan luokitellaan, jos se tilinpäätöspäivänä täyttää vähintään kaksi seuraavista kriteereistä päättyneellä ja sitä edeltävällä tilikaudella:

1. Taseen loppusumma 25 000 000 euroa.
2. Liikevaihto 50 000 000 euroa.
3. Yrityksen palveluksessa keskimäärin 250 henkilöä (Kirjanpitolaki 1336/1997 4 c §.)

Jos yritys ei täytä pien- eikä suuryrityksen kriteerejä, se luokitellaan keskisuureksi yritykseksi. Keskisuurella yrityksellä korkeintaan yksi suuryrityksen kriteereistä saa täytyä päättyneellä sekä sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella. (Kirjanpitolaki 1336/1997, 4 c §).

Mikroyrityskokoluokassa toimivan yksityisen elinkeinoharjoittajan ei tarvitse laatia tilinpäätöstä (Taloushallintoliitto 2024). Tilinpäätös on kuitenkin laadittava,

jos tilikausi poikkeaa kalenterivuodesta tai kahdella peräkkäisellä tilikaudella ylittyy vähintään kaksi seuraavista raja-arvoista: taseen loppusumma ylittää 350 000 euroa, liikevaihto ylittää 700 000 euroa tai palveluksessa on keskimäärin vähintään 10 henkilöä. Osakeyhtiön on laadittava ja ilmoitettava tilinpäätös kaupparekisteriin aina. (Räsänen 2024.) Yksityisen elinkeinoharjoittajan on ilmoitettava tilinpäätös kaupparekisteriin vain tilanteessa, jossa se on päättyneellä ja sitä edeltävällä tilikaudella ylittänyt vähintään kaksi edellä esiteltyistä kirjanpitolain mukaisista pienyrityksen kriteereistä (Patentti- ja rekisterihallitus 2025).

3.3 Kirjanpidon merkitys taloudelle

Tässä alaluvussa käsitellään kirjanpidon merkitystä taloudelle kokonaisuutena. Kirjanpidon tarkoituksena on täyttää lakisääteiset velvoitteet ja hyödyttää myös kirjanpitovelvollista itseään, sillä asianmukaisen kirjanpidon avulla yritys pysyy ajan tasalla taloudellisesta tilanteestaan ja on kykenevä tekemään perusteltuja taloudellisia päätöksiä (Yritysvinkit 2022).

Erilaiset kirjanpidolliset raportit antavat yritykselle arvokasta tietoa sen talouden tilasta. Nämä raportit helpottavat taloudellista seurantaa, päätöksentekoa ja kehittämistä. Kirjanpidon avulla yrityksen on mahdollista seurata tulojaan, menojaan, varojaan ja velkojaan. (Heeros 2025.) Yksittäisten kirjausten lisäksi kirjanpito valvoo esimerkiksi osto- ja myyntireskontraa. Näin kirjanpito tuottaa yritykselle taloudellista lisäarvoa muun muassa nopeuttamalla saatavien kotiuttamista. (Yritysvinkit 2022.)

Tuloslaskelma kokoaa yhteen kuluneen tilikauden tulot ja menot ja kertoo siten toiminnan tuloksellisuudesta kyseisellä tilikaudella. Tase puolestaan kertoo yrityksen pidemmän aikavälin vakavaraisuudesta ja maksukyvyistä. Taseen ja tuloslaskelman lukujen pohjalta voidaan muodostaa esimerkiksi kassavirtalaskelmia, budjetteja ja asiakaskannattavuuslaskelmia. Osakeyhtiön tilinpäätös on julkinen asiakirja, joten tilinpäätöksen lukujen pohjalta myös ulkopuolisten sidos-

ryhmien on mahdollista arvioida yrityksen taloudellista tilaa lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. (Taloushallintoliitto 2024.) Kirjanpitovelvollisuus on siten tärkeä taloudellinen velvoite sekä sisäisen kehittämisen että ulkopuolisten sidosryhmien näkökulmasta.

3.4 Kirjanpidon ja arvonlisäverotuksen yhteys

Arvonlisäverolla on olennainen merkitys yrityksen kirjanpidossa, sillä veron oikea-aikainen ja tarkka tilittäminen valtiolle olisi käytännössä mahdotonta ilman huolellisesti tehtyjä kirjanpidon kirjauksia. Kirjanpidon avulla varmistetaan arvonlisäveron oikeellisuus sekä myyntien että ostojen osalta, ja se toimii keskeisenä keinona täyttää lainsäädännön vaatimukset. Asianmukaisesti tehty kirjanpito takaa, että yritys noudattaa sekä arvonlisäverolakia että kirjanpitolakia. Nämä määrittelevät, miten verot tulee kirjata ja raportoida. (Kauppakamari 2024.)

Oikein suoritettu arvonlisäveron käsittely auttaa yrityksiä täyttämään lakisääteiset velvoitteet ja välttämään viivästysmaksut. Mikäli ilmoitukset tai maksut myöhästyvät, yritys voi kohdata taloudellisia seuraamuksia, vaikka itse maksut olisivat oikein laskettuja (Veronmaksajat 2025). Tästä syystä on tärkeää, että kirjanpito on ajan tasalla ja sisältää kaikki tarvittavat tositteet ja laskut, joista arvonlisäveron määrä voidaan tarvittaessa varmistaa.

Lainsäädäntö velvoittaa, että jokainen yritys säilyttää kirjanpidossaan tositteet, jotka dokumentoivat liiketoiminnan tapahtumat ja mahdollistavat veron määräytymisen tarkistamisen. Laskujen tulee sisältää selkeästi eritelty verokanta ja määrä, jotta sekä arvonlisäveron vähennysoikeudet että maksettava vero voidaan laskea luotettavasti. Näin kirjanpito ei ole pelkästään taloudenhallinnan työkalu, vaan myös keino varmistaa arvonlisäverolainsäädännön noudattaminen (Kauppakamari 2024).

Kirjanpitolain (1336/1997) mukaan tositteita tulee säilyttää vähintään kuusi vuotta sen vuoden lopusta laskettuna, jonka aikana tilikausi on päättynyt. Tämä pitkä säilytysaika korostaa tositteiden merkitystä verotarkastusten ja muun viranomaisvalvonnan yhteydessä.

Kirjanpidollisesta näkökulmasta arvonlisäverotukseen liittyvä sääntely on kattavaa ja monimutkaista, mutta sen tarkoituksena on varmistaa verotusprosessin oikeudenmukaisuus ja yhdenvertaisuus. Tämän sääntelyn avulla pyritäänkin takaamaan, että verovelvolliset toimivat samojen periaatteiden mukaisesti ja että verot maksetaan täsmällisesti lain edellyttämällä tavalla.

4 Tutkimuksen toteutus

Tässä pääluvussa tarkastellaan opinnäytetyön selvitysosan käytännön toteutusta vaiheittain. Ennen kyselyaineiston keräämistä määriteltiin hypoteesi, joka toimi selvityksen lähtökohtana. Kyseessä on ennakkokäsitys siitä, miten yleisen arvonlisäverokannan muutoksen arvioitiin vaikuttavan kirjanpitoalaan. Hypoteesi sisältää oletuksia siitä, millaisia vaikutuksia yleisen arvonlisäveron muutoksella saattaisi olla kirjanpitoalalla ja millaisia tuloksia kerätystä aineistosta odotetaan.

Hypoteesin määrittämisen jälkeen laadittiin kyselylomake. Vaihtoehtoja kysymyksille oli useita, mutta tarkan harkinnan jälkeen valittiin kuusi keskeistä kysymystä, jotka on esitetty yksityiskohtaisesti tämän opinnäytetyön liitteenä. Kysymykset valittiin ja muotoiltiin pitäen silmällä opinnäytetyön aiheen keskeisiä osalualueita eli kilpailukykyä, kannattavuutta ja budjetointia. Jokainen kysymys suunniteltiin siten, että siihen saatu vastaus tuottaisi mahdollisimman relevanttia tietoa tämän opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin.

Jäljempänä esitellään, mitä kyselytutkimukseen osallistuneilta kysyttiin. Samassa perustellaan myös lyhyesti, miksi kyseinen kysymys valittiin osaksi opinnäytetyön selvitysosaa ja miten sen avulla kerätty tieto palvelee opinnäytetyön tavoitteita. Näin toimimalla varmistetaan, että jokaisen kysymyksen merkitys ja relevanssi suhteessa tutkimuskysymyksiin käy selvästi ilmi. Tavoitteena oli

muodostaa kysymykset, jotka mahdollistavat yleisen arvonlisäverokannan korotuksen aiheuttamien muutosten kattavan ja monipuolisen tarkastelun.

4.1 Kyselytutkimuksen hypoteesi

Ennen kyselytutkimuksen aloittamista opinnäytetyölle laadittiin hypoteesi. Odotetaan, että yleisen arvonlisäverokannan muutos ei tule merkittävästi vaikuttamaan kirjanpitoyritysten liiketoimintaan. Perusteluna odotukselle on, että oletettavasti suurin osa näiden yritysten asiakkaista on arvonlisäverovelvollisia. Luvussa 2 esitetyn mukaisesti arvonlisäverovelvolliset yritykset voivat vähentää ostamistaan palveluista maksamansa arvonlisäveron omassa verotuksessaan, mikä tarkoittaa, että ne eivät joudu vastaamaan mahdollisista arvonlisäveroon liittyvistä korotuksista. Koska arvonlisäverovelvollisten vähennysoikeus lieventää verotuksen muutoksen vaikutuksia asiakkaiden kustannuksiin, se samalla lieventää arvonlisäverotuksen muutosten aiheuttamaa kuormitusta kirjanpitoyritysten liiketoiminnassa. Oletetaankin, että vaikka yleinen arvonlisäverokanta muuttuu, se ei aiheuta merkittäviä muutoksia kirjanpitoyritysten liikevaihtoon, asiakaskuntaan tai kannattavuuteen. Sen sijaan hallinnollisissa prosesseissa ja ohjelmistoissa nähtäneen merkittäviä muutoksia.

4.2 Kysymysten esittely ja perustelut

Tämän opinnäytetyön tutkimukselliseen osaan tietoa hankittiin sähköpostikyselyn avulla. Kysymykset muotoiltiin siten, että niihin saatuja vastauksia on luotettavasti mahdollista vertailla toisiinsa, mutta samalla siten, että ne eivät tarpeettomasti rajoita tai ohjaa vastauksia. Ensimmäinen kysymys oli suljettu, loput avoimia kysymyksiä.

Ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin, miten tilitoimistojen edustavat suhtautuvat yleisen arvonlisäverokannan muutokseen asteikolla 0–10 (Liite 2). Tämä kysymys oli mukana tutkimuksessa huolimatta siitä, että opinnäytetyö on luonteeltaan kvalitatiivinen eli laadullinen.

Kysymyksen tavoitteena oli saada perustietoa siitä, kuinka suurena muutoksena yleisen arvonlisäverokannan korotusta pidetään. Kysymys tuottaa suljettuja vastauksia, joita on helppo verrata toisiinsa. Suljettujen vastausten perusteella on myös mahdollista muodostaa tunnuslukuja, mitä ei luotettavasti voi tehdä avointen kysymysten vastauksista. Muut kyselylomakkeen kysymykset ovat avoimia ja saattavat vaatia miettimisaikaa. Myös tästä syystä kysely oli luontevaa aloittaa suljetulla kysymyksellä.

Kyselylomakkeen toisessa kysymyksessä kysyttiin, miten kyselyyn osallistuneet ovat käsitelleet yleisen arvonlisäverokannan korotuksen aiheuttamia kustannuspaineita; siirretäänkö niitä asiakkaiden maksettaviksi osittain tai kokonaan? (Liite 2).

Kysymyksen tarkoituksena oli selvittää, miten tilitoimistot ovat reagoineet arvonlisäverokannan korotuksesta aiheutuviin kustannuksiin. Kyse on käytännössä siitä, onko yritys myynyt palvelut asiakkailleen arvonlisäverottomana vai arvonlisäveron sisältävänä. Ensimmäisellä tarkoitetaan, että hinta asiakkaalle ilmoitetaan ilman arvonlisäveroa ja arvonlisävero lasketaan hinnan päälle soveltuvan arvonlisäverokannan mukaisesti. Jälkimmäisessä hinnoittelumallissa asiakas hinta puolestaan sisältää arvonlisäveron, joten kyseessä on käytännössä asiakkaan maksama loppuhinta. Kysymys auttaa ymmärtämään yritysten sopeutusstrategioita sekä arvonlisäverokannan korotuksen vaikutuksia asiakassuhteisiin.

Kolmannen kysymyksen aiheena oli tilitoimistojen kilpailukyvyn säilyttäminen ja parantaminen yleisen arvonlisäverokannan korotuksen yhteydessä. Kysymyksellä selvitettiin, onko kyselyyn osallistuneissa yrityksissä esimerkiksi muutettu hinnoittelua suhteessa kilpailijoihin tai mahdollisesti ryhdytty tarjoamaan uusia palveluita. (Liite 2.) Kysymyksen tavoitteena oli selvittää, miten tilitoimistoissa vastataan asiakkaiden muuttuviin tarpeisiin ja pyritään säilyttämään kilpailukyky muuttuvassa toimintaympäristössä.

Neljännessä kysymyksessä kysyttiin, miten vastaajat näkevät yleisen arvonlisäverokannan korotuksen vaikuttavan yritystoimintansa taloussuunnitteluun pitkällä aikavälillä, ja odotetaanko haasteita kasvun ja kestävyysden ylläpitämisessä (Liite 2).

Oletetaan, että arvonlisäveroon liittyvät muutokset vaikuttavat liiketoiminnan strategiseen suunnitteluun toimialasta riippumatta, sillä nämä muutokset vaikuttavat yleisesti erilaisten tuotteiden ja palveluiden yleistä hintatasoon. Kysymyksen tarkoituksena oli selvittää, nähdäänkö yleisen arvonlisäverokannan korotus tilitoimistoissa tekijänä, joka on otettava huomioon liiketoiminnan taloudellisten prosessien suunnittelussa.

Viidennessä kysymyksessä kysyttiin, ovatko kyselyyn osallistuneet joutuneet muuttamaan palveluidensa hinnoittelumalleja yleisen arvonlisäverokannan korotuksen seurauksena. Jos ovat, millainen vaikutus tällä on ollut yrityksen kannattavuuteen? (Liite 2.)

Kysymyksen tavoitteena oli selvittää, millainen rooli arvonlisäverolla on tilitoimistojen palveluiden hinnoittelussa. Onko jouduttu muuttamaan hinnoittelumalleja? Millainen vaikutus niillä on tulokseen ja kannattavuuteen? Onko kirjanpito- palveluissa suosittu kiinteitä hintoja, volyymiperusteista laskutusta tai erilaisten lisäpalveluiden laskutusta?

Viimeisessä kysymyksessä kyselyyn osallistuneita pyydettiin kertomaan omin sanoin, mihin osa-alueeseen yleisen arvonlisäverokannan korotus vaikuttaa heidän liiketoiminnassaan eniten (Liite 2).

Toisin kuin aiemmissä kysymyksissä, viimeisessä kysymyksessä vastausta ei ohjattu kysymyksen asettelulla mitenkään, vaan tarkoituksena oli kerätä omin sanoin laadittuja vastauksia arvonlisäverokannan muutoksesta tilitoimistojen liiketoiminnassa. Viimeisenä kysymyksenä se kasaa aiemmat vastaukset yhteen ja antaa aiheesta kokonaiskuvan. Kysymys saattaa tuottaa sellaista tietoa, joka

ei olisi relevanttia muissa kysymyksissä eikä siten kävisi ilmi näihin kysymyksiin annetuista vastauksista. Tavoitteena on tunnistaa yksityiskohtaisia eroja yritysten edustajien omista kokemuksista ja näkökulmista. Näin saadaan selvitettyä, toistuuko vastauksissa tiettyjä teemoja. Toisaalta on myös mahdollista, että tähän kysymykseen vastaaja on voinut huomata arvonlisäverokannan muutoksessa uhan tai mahdollisuuden, jota muut vastaajat eivät ole tunnistaneet.

4.3 Aineiston kerääminen

Aineistonkeruu aloitettiin kartoittamalla mahdollisia kyselyyn kutsuttavia kirjanpitoyritysten nettisivuilta. Tavoitteena oli saada mahdollisimman paljon osallistujia erikokoisista yrityksistä. Näin kyselyyn osallistuneilta saatujen vastausten määrittelyminen olisi selkeämpää ja pystyttäisiin selvittämään, millainen vaikutus yrityksen kokoluokalla on siinä, miten yleisen arvonlisäverokannan muutos koetaan.

Kyselyyn osallistujia pyrittiin löytämään painottaen etenkin henkilöiden asemaa yrityksessä. Suurin osa kyselylomakkeen saaneista toimiikin yrityksissä pääkirjanpitäjänä, yrittäjänä tai toimitusjohtajana. Valinta perustui oletukseen, että näissä rooleissa toiminen edellyttää tietoa yrityksen taloudellisista ja strategisista päätöksistä. Siten he pystyisivät parhaiten kuvailemaan yrityksessä tapahtuneita muutoksia, antamaan asiantuntevia näkemyksiä sekä tunnistamaan muutoksen aiheuttamia myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia.

Kyselylomake välitettiin tilitoimistojen edustajille sähköpostitse. Opinnäytetyön tekijät esittelivät itsensä ja opinnäytetyön aiheen sekä perustelivat, miksi yhteyttä otettiin kyseiseen henkilöön. Vastauksia toivottiin saatavan riittävästi, jotta arvonlisäverokannan muutoksen vaikutuksista voisi muodostaa luotettavia johtopäätöksiä. Kysely suunniteltiin suoritettavaksi sähköpostitse, mutta vastaajille tarjottiin myös mahdollisuus puhelinkeskusteluun tai videopalaveriin heidän näin halutessa (Liite 2).

Vastaukset saatiin pääasiassa sähköpostitse yhtä poikkeusta lukuun ottamatta; kyseisen vastaajan kanssa kysymykset ja vastaukset käytiin läpi etäpalaverissa. Huomattiinkin, että kasvokkain kysely antoi selvän edun sähköpostikyselyyn nähden, sillä tarkennusten ja jatkokysymysten esittäminen oli helpompaa.

5 Kyselylomakkeen tulokset ja niiden analysointi

Tässä luvussa käsitellään luvussa 4 esitelyihin kysymyksiin saatuja vastauksia. Vastauksia saatiin useita, mutta vastausprosentti (noin 10 %) jäi odotettua pienemmäksi. Syynä tähän saattoi toisaalta olla joulupyhien lähestyminen, toisaalta se, että osa kysymyksistä oli melko laajoja. Hyvien vastausten antaminen saatettiin katsoa liikaa aikaa ja miettimistä vaativaksi, ja yhden sanan vastaus taas ei olisi tarjonnut tutkimukseen riittävästi relevanttia tietoa. Vastauksista on mahdollista tunnistaa tiettyjä trendejä sekä eroavaisuuksia. Näitä käsitellään seuraavissa alaluvuissa sekä laajemmin viimeisessä luvussa, jossa analysoidaan saatu kyselyaineisto ja se, millaisia vastauksia siitä saatiin tämän opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin.

5.1 Kyselyyn osallistuneiden yritysten kokoluokka

Kuvio 1. Kyselyyn vastanneet yritykset kokoluokittain uusimman tilikauden vahvistetun liikevaihdon mukaan.

Kuviosta 1 selviää, että tutkimukseen osallistuneet yritykset luokiteltiin kokoluokittain liikevaihdon perusteella. Tämä nähtiin tärkeäksi, jotta saataisiin tarkempaa tietoa siitä, edustavatko tutkimustulokset kirjanpitoalaa tasapuolisesti ja voidaanko niiden perusteella muodostaa luotettavia johtopäätöksiä. Kaavio havainnollistaa, että kyselyyn saatiin vastauksia kaiken kokoisilta yrityksiltä. Sekä pienimpään (alle 100 000 euron liikevaihto) että suurimpaan (yli miljoonan euron liikevaihto) kuului saman verran vastaajia, noin 22,2 prosenttia. Enemmistö vastaajista, eli noin 55,5 prosenttia kuului kokoluokkaan, jonka liikevaihto oli yli 100 000 mutta alle miljoona euroa. Toisaalta nämäkin yritykset ovat tutkimuksessa keskenään tasaisesti edustettuna.

Eriyksen mielenkiintoista oli havaita, että suurimman kokoluokan yrityksistä saatiin vastauksia saman verran kuin pienimmän kokoluokan yrityksistä. Tämä oli yllättävää, sillä oletettiin, että vastaushalukkuus ja mahdollisuudet osallistua sähköpostikyselyyn vähenisivät yrityksen koon kasvaessa.

Oletus perustui siihen, että pienissä yrityksissä liiketoiminta on usein yksinkertaisempaa ja yrityksessä voi olla vain yksi tai muutama henkilö, joilla on kattava kokonaiskuva sen toiminnasta. Käytännössä yhdellä henkilöllä voisi olla mahdollisuus vastata kaikkiin kysymyksiin ilman laajaa sisäistä selvitystä ja konsultaatiota.

Suurissa yrityksissä tilanne on monimutkaisempi. Niissä organisaatorakenne on tyypillisesti moniportainen ja liiketoiminta jakautuu useisiin eri yksiköihin ja vastuualueisiin. Siksi olisi vaikea löytää henkilöä, joka yksin pystyisi kattavasti analysoimaan ja vastaamaan kaikkiin esitettyihin kysymyksiin. Odotettiin, että kokoluokan kasvaessa vastausten määrä vähenisi. Tulokset osoittivat, että näin ei ollut, mikä toisaalta lisää tutkimuksen luotettavuutta, toisaalta herättää lisäkysymyksen siitä, millaiset tekijät vaikuttivat suurempien yritysten korkeaan vastausaktiivisuuteen.

5.2 Tulosten esittely

Tässä alaluvussa esitellään kyselylomakkeeseen saadut vastaukset. Tarkoituksena on ainoastaan käydä läpi saadut vastaukset ja analysoida niitä pintapuolisesti. Varsinaiset johtopäätökset kyselyn perusteella kootaan tämän opinnäytteen viimeisessä pääluvussa.

Arvonlisäverokannan muutoksia selvittävän kyselyn ensimmäisen kysymyksen tavoitteena oli selvittää numeerisella asteikolla 0–10, miten tilitoimistojen edustajat suhtautuvat yleisen arvonlisäverokannan muutokseen lähtökohtaisesti (Liite 2). Kysymys paljasti merkittäviä eroja vastaajien välillä, mikä kertoo keskustelun aiheesta olevan vilkasta ja mielipiteiden vaihtelevan merkittävästi. Vastauksia saatiin asteikon molemmista päistä. Vastausten jakauma kertoo, että yleisen arvonlisäverokannan korotuksen vaikutukset eivät olleet yhtenäisiä, vaan niiden merkitys riippuu vastaajakohtaisesti useista tekijöistä.

Vastaajista 44 prosenttia arvioi muutoksen merkittävyyden korkealle, arvosanojen 8 ja 10 välille. Heidän mielestään arvonlisäverokannan muutos on kirjanpitoalalla merkittävä muutos, joka aiheuttaa suoria vaikutuksia yrityksen päivittäiseen toimintaan.

Loput vastaajat eli noin 56 prosenttia kaikista vastaajista arvioi muutoksen merkittävyyden arvosanalla 3 tai alle. Tästä näkökulmasta kyselyyn vastanneet ovat kokeneet, että arvonlisäveron korotuksella ei kokonaisuutena ollut suurta vaikutusta yrityksen päivittäiseen toimintaan. Kyseessä oli normaali osa muuttuvaa liiketoimintaympäristöä, johon kirjanpitoalankin yritykset olivat tottuneet.

Asteikon keskivaiheelle 4–7 ei sijoittunut yksikään kyselyyn osallistunut, vaan kaikki vastaukset jakautuivat kahteen ääripäähän. Tästä voidaankin muodostaa johtopäätös, että muutos koettiin joko erittäin merkittävänä tai hyvin vähäisenä. Tämä on mielenkiintoista, sillä hypoteesissa oletettiin, että muutos luultavasti vaikuttaa liiketoiminnan joihinkin osa-alueisiin merkittävästi, toisiin vähän tai ei lainkaan. Kysymyksen asteikolla 0–10 ilmaistuna tämä voisi tarkoittaa jotain arvosanojen 4 ja 6 väliltä. Kaikkien vastausten keskiarvoksi laskettiin yhden desimaalin tarkkuudella noin 4,5, mikä tukeekin tämän opinnäytetyön hypoteesia. On silti mielenkiintoista, että lukuun on käytännössä päädytty asteikon ääripäistä eikä keskivaiheilta. Lukujen mediaani, eli pienimmästä suurimpaan järjestettyjen vastausten keskimäinen arvo on 3, moodi eli yleisin havainto puolestaan 8. Myös näistä luvuista huomataan mielipiteiden jakautuminen: kyselyyn vastanneista saman verran on vastannut kysymykseen jotain arvosanojen 0 ja 3, ja 3 ja 10 väliltä.

Toisen kysymyksen tavoitteena oli selvittää, miten arvonlisäveron korotuksesta aiheutuvia kustannuksia käsitellään (Liite 2). Vastauksista voi jälleen tunnistaa eroavaisuuksia, tosin vähemmän kuin ensimmäisen kysymyksen tuloksista. Suurin osa vastaajista toteaa, että yksin arvonlisäveron korotuksesta johtuva kustannusten nousu siirretään suoraan asiakkaiden maksettavaksi. Pieni osa vastaajista toisaalta kertoo, että kustannus siirretään vain osittain asiakkaan maksettavaksi.

Oletettavasti palvelun hinta on kyseisissä tapauksissa sovittu arvonlisäverottomana, jolloin aiemmin esitetyn mukaisesti arvonlisävero lasketaan palvelun hinnan päälle.

Jos taas hinta on sovittu arvonlisäveron sisältävänä, arvonlisäveron suuruus ei vaikuta hintaan asiakkaan näkökulmasta. Kustannus asiakkaalle pysyy tällöin vakiona itsessään, mutta kustannusrakenteessa tapahtuu muutos: koska valtiolle kuuluva osuus hinnasta kasvaa, myyjälle jäävä osuus eli liikevaihto vastavasti pienenee. Eräs vastaaja kertookin, että hintoja tullaan tarkistamaan muutoksen myötä, mutta tarkistukseen vaikuttaa arvonlisäverotuksen lisäksi yleinen kustannusten nousu sekä se, että hinnasto on pysynyt jo useamman vuoden muuttumattomana.

Kolmannella kysymyksellä selvitettiin, ovatko kyselyyn osallistuneet tehneet muutoksia kilpailukykyä säilyttämiseksi esimerkiksi tarjoamalla uusia palveluita tai muuttamalla hinnoitteluaan suhteessa kilpailijoihin (Liite 2). Myös tähän kysymykseen saadut vastaukset eroavat tietyiltä osin toisistaan, mutta pääasiassa ne tukevat ja täydentävät toisiaan.

Vastauksista selviää, että yleisesti tilitoimistoissa ei ole tehty muutoksia hinnoitteluun tai palveluvalikoimaan yleisen arvonlisäverokannan korotuksen seurauksena. Vastaajista suurin osa, noin 80 prosenttia, toteaa, että palveluiden hinnoitteluun korotuksella ei ollut suurta vaikutusta. Jäljelle jäävät 20 prosenttia olivat sitä mieltä, että arvonlisäverokannan muutos vaikutti hinnoitteluun vain niiden asiakkaiden osalta, jotka eivät ole arvonlisäverovelvollisia.

Enemmistö vastaajista kertoo, että neuvonta ja konsultointi arvonlisäveroasioissa kuuluu valmiiksi osaksi palvelupaketteja, joten niistä ei ole veloitettu erikseen eikä muutoksen myötä ole nähty tarpeelliseksi muokata palveluvalikoimaa. Vastausten perusteella vaikuttaa, että tämä on alalla yleinen käytäntö.

Toisaalta osa vastaajista kertoo veloittaneensa arvonlisäveron korotuksen aiheuttamista lisätöistä erikseen. Tilitoimisto 2 (2024) toteaa, että ylimääräiset

työt laskutettiin tuntiveloituksella, ja tämä on osaltaan, joskaan ei merkittävästi, vaikuttanut liikevaihtoon.

Vastauksissa korostuu, että tärkeäksi nähtiin etenkin arvonlisäverokannan muutoksesta tiedottaminen ja siihen varautuminen etukäteen. Moni vastaajista oli lähettänyt asiakkailleen tiedotteita hyvissä ajoin, joten yhteydenottoja korotukseen liittyen oli tullut odotettua vähemmän. Yhteydenottoja oli saatu lähinnä erikoistilanteissa, jotka pääosin liittyivät siirtymävaiheen poikkeuksiin. Näissä tilanteissa oli ilmennyt epäselvyyksiä sen suhteen, mitä arvonlisäverokantaa myyntilaskuihin tulisi kulloinkin soveltaa. Tilitoimisto Memeri esittelee blogissaan muutamia mahdollisia erikoistilanteita:

Esimerkiksi, jos asiakas maksaa elokuussa ennakkomaksun hänelle vasta syyskuussa toimitettavasta tavarasta, vero ennakkomaksusta menee 24 prosentin mukaan, vaikka tavara toimitetaan syyskuussa. Alennusten osalta sovelletaan sitä verokantaa, joka oli voimassa, kun tavara toimitettiin/ palvelu suoritettiin. Vuosialennusten osalta annettu alennus jaetaan suhteellisesti ajan mukaan eri verokannoille. Myös mahdolliset luottotappiot kirjataan alkuperäisen laskun arvonlisäverokannan mukaisesti. (Memeri 2024.)

Myös kolmannen kysymyksen vastausaineisto on linjassa tämän opinnäytetyön hypoteesin kanssa. Arvonlisäverokannan muutokset vaikuttavat liiketoiminnan strategisen suunnittelun sijaan hallinnolliseen puoleen.

Neljännän kysymyksen tavoitteena oli selvittää, näkevätkö vastaajat yleisen arvonlisäverokannan muutoksien vaikuttavan yrityksen pitkän aikavälin taloussuunnitteluun (Liite 2). Vastauksisten perusteella vaikuttaa, että vaikutukset taloussuunnitteluun pitkällä aikavälillä ovat pääosin pieniä. Vastaajista suurin osa toteaa, ettei korotus vaikuta merkittävästi liikevaihtoon, mutta tietyissä tapauksissa vaikutuksia voi näkyä välillisesti asiakasyritysten kautta.

Noin 60 prosenttia vastaajista kertoo, että suurimmalla osalla asiakaskunnasta on täysi arvonlisäveron vähennysoikeus, joten taloussuunnittelua ei ole tarpeellista tehdä arvonlisäverotukseen liittyvien muutosten mukaan. Luvussa 2 käsitellyn mukaisesti tämä tarkoittaa käytännössä, että yritysten välisessä liiketoiminnassa arvonlisävero on läpikulkuerä, eikä siten vaikuta palveluiden hinnoitteluun tai liiketoiminnan kannattavuuteen.

Arvonlisäverottomille toimijoille, kuten asunto-osakeyhtiöille ja kuluttajille, korotus aiheuttaisi hinnannousua (Tilitoimisto 1 2024). Näissä tilanteissa hintoja olisi korotettava arvonlisäverotuksen muutosten mukaisesti, ja tämä aiheuttaisi painetta tarkastella taloussuunnittelua pitkällä aikavälillä. Vastauksista käy tosin ilmi, että tilitoimistoilla on yleisesti vähän tällaisia asiakkaita, joten arvonlisäveron nousu ei riitä vaikuttamaan palveluiden hinnoitteluun tai liiketoiminnan kannattavuuteen.

Yksittäinen vastaaja kertoo, ettei arvonlisäveron korotuksen vaikutuksia ole pohdittu varsinaisesti oman yrityksen näkökulmasta, vaan huolta aiheuttaa enemmän yleinen maailmantalouden tilanne. Hänen mukaansa konkurssien kasvu ja taloudellinen epävarmuus vaikuttavat taloussuunnitteluun arvonlisäverotukseen liittyviä muutoksia enemmän.

Tämä vastaus sisältää tärkeän huomion siitä, miten arvonlisäveron korotus voi välillisesti vaikuttaa kirjanpitoalaan: jos arvonlisäverottomien asiakkaiden ostovoima heikkenee, näiden yritysten liikevaihto voi laskea. Vähentynyt liikevaihto taas vähentää tositteiden ja kirjanpitotapahtumien määrää ja voi siten vaikuttaa tilitoimistojen laskutukseen. Myös toinen vastaaja kertoo olevansa yleisesti huolissaan jatkuvista hinnankorotuspaineista, jotka voivat heikentää tilitoimistojen kannattavuutta pitkällä aikavälillä. Vastaus viittaa siihen, että arvonlisäveron korotus yksin ei ole kriittinen tekijä, vaan muutkin muutokset taloudellisessa ympäristössä voivat aiheuttaa painetta ylläpitää kasvavaa ja kestäväää liiketoimintaa.

Viidennessä kysymyksessä selvitettiin, ovatko vastaajat nähneet tarpeelliseksi muuttaa hinnoittelumallejaan arvonlisäveron korotuksen seurauksena ja onko tällä ollut vaikutusta liiketoiminnan kannattavuuteen (Liite 2).

Vastausaineiston perusteella korotuksen vaikutukset hinnoittelumalleihin ja kannattavuuteen ovat olleet vähäisiä. Vastaajat eivät merkittävässä määrin nähneet tarpeelliseksi muokata hinnoittelujaan korotuksen vuoksi.

Kysymykseen saatuja vastausten jakaumaa tarkasteltaessa 85,7 % vastaajista ilmoitti, että korotuksella ei ollut vaikutusta hinnoitteluun eikä tätä kautta kannattavuuteen. Jäljelle jäävä osa 14,3 % oli sitä mieltä, että palveluiden hinnoittelua tulisi nostaa, mutta aikaa tällaiselle muutokselle on vaikeaa löytää. Tämäkin tulos on linjassa kyselytutkimuksen hypoteesin kanssa; hallinnolliset kysymykset nousevat päärooliin.

Yksi vastaajista mainitsee, että muutos ei suoraan vaikuta hinnoittelumallin muuttumiseen, vaan ensisijaisesti hinnoittelumalliin vaikuttavat ohjelmistotoimittajien tulevat suunnitelmat. Hänen mukaansa korotus voisi vaikuttaa hinnoitteluun välillisesti, mikäli käytössä olevien kirjanpito-ohjelmistojen hinnoittelua olisi tarpeen muuttaa merkittävästi.

Viimeiseen kysymykseen haettiin omin sanoin laadittuja vastauksia siitä, miten yleisen arvonlisäverokannan korotus vaikuttaa vastaajien yritysten päivittäiseen toimintaan (Liite 2). Tarkoituksena oli selvittää, onko muutoksella ollut sellaisia vaikutuksia, jotka eivät olisi tulleet ilmi aiempien kysymysten kautta.

Vastauksista korostuu yksittäisiä tekijöitä, jotka täydentävät aiempiin kysymyksiin saatuja vastauksia ja syventävät ymmärrystä arvonlisäverokannan korotuksen vaikutuksista. Aiemmista vastauksista saatiin yleiskuva muutoksen vaikutuksista ja sen rutiinomaisuudesta tilitoimistoille. Tähän kysymykseen saadut vastaukset sen sijaan auttoivat yksityiskohtaisemmin nimeämään käytännön haasteita. Pääosin nämä liittyvät asiakasneuvontaan, järjestelmien päivittämiseen ja talouden hallintaan.

Useat vastaajat kertovat, että muutoksen takia asiakkaiden kanssa on jouduttu käymään keskusteluja esimerkiksi siitä, kuinka erilaiset tilanteet vaikuttavat siihen, sovelletaanko vanhaa vai uutta arvonlisäverokantaa. Vastaajien tiedossa oli ennakkoon, että rajatapaukset varsinkin elo-syyskuun vaihteessa tulevat aiheuttamaan lisätöitä. Henkilöstön osaaminen on tullut varmistaa hyvissä ajoin, ja moni vastaajista kertoo järjestäneensä henkilöstölleen ylimääräisiä sisäisiä koulutuksia.

Kuudennen kysymyksen vastausten perusteella arvonlisäverokannan muutos vaikutti myös teknisissä asioissa. Kirjanpito-ohjelmistojen päivitystarpeet ja tili-karttojen muutokset ovat konkreettisia esimerkkejä asioista, joihin on ollut tarpeellista kiinnittää huomiota muutoksen myötä. Moni vastaaja kertoo joutuneensa varmistamaan, että ohjelmistojen toimittajat olivat tehneet järjestelmiin tarvittavat muutokset ja että laskutuksessa käytetään kulloinkin oikeaa arvonlisäverokantaa. Vaikka päivityksistä suurin osa tapahtui automaattisesti, osa vastaajista kertoo, että tarkistuksia on jouduttu tekemään myös manuaalisesti. Näin on käynyt varsinkin tilanteissa, joissa asiakkaat ovat toimittaneet tositteitaan myöhässä.

Pienten yritysten edustajien vastauksista tähän kysymykseen huomataan, että yleisen arvonlisäverokannan muutos voi vaikuttaa myös yritysten kassanhallintaan. Arvonlisäverokannan muutos on yleisesti nostanut hyödykkeiden hintoja, joten käyttöpääomaa on tarvittu aiempaa enemmän. Käyttöpääomalla tarkoitetaan sitä rahamäärää, joka tarvitaan yrityksen juoksevan toiminnan ylläpitämiseksi. Vastauksista huomataankin jälleen muutoksen aiheuttamat välilliset vaikutukset sekä huoli siitä, miten yleinen taloudellisen tilanteen heikkeneminen tulee vaikuttamaan liiketoimintaan myöhemmin.

5.3 Vaihtoehtoiset lopputulemat

Vastausaineiston läpikäynnin jälkeen pohdittiin yleisesti, onko olemassa sellaisia tekijöitä, joiden kautta opinnäytetyön laatijoina olisi voinut vaikuttaa saatuihin

kyselytuloksiin. Olisivatko vastaukset voineet muuttua, jos jotain olisi tehty toisin? Olisiko esimerkiksi suljettuja kysymyksiä ollut helpompi vertailla toisiinsa; olisivatko ne toisaalta rajoittaneet vastauksia liikaa? Olisiko suljettuihin kysymyksiin saatu enemmän vastauksia? Olisiko pitänyt pyrkiä haastattelemaan laajemmin eri kokoisia yrityksiä, olisiko tällä ollut vaikutusta saatuihin vastauksiin?

Asiaa kysyttiin OpenAI:n ChatGPT -tekoälytyökalulta. Ohjelmaan syötettiin seuraava kysymys ja pohjatiedot: ”Teimme opinnäytetyön, jonka aiheena on yleisen arvonlisäverokannan muutoksen vaikutukset kirjanpitoalalla. Työ tehtiin kvalitatiivisena tutkimuksena ja käytännön kokemuksia kerättiin tutkimushaastattelun avulla. Kysymykset olivat avoimia ja ne toimitettiin sähköpostitse yrityksiin, joista pienimpien liikevaihto on alle 100 000 euroa, suurimpien taas hieman yli miljoona euroa. Kysymyksiin sai vastata anonymisti. Olisiko vastausten sisältö voinut muuttua, jos olisimme itse tehneet jotain toisin? Mitä olisi pitänyt tehdä toisin?”

Tekoälyltä saatiin kysymykseen oheinen vastaus:

Kyllä, vastausten sisältö olisi voinut muuttua, jos olisitte tehneet joidakin asioita toisin.

Mitä olisi voinut tehdä toisin?

- Haastattelut kasvokkain tai puhelimitse → Mahdollistanut syvällisemmät ja tarkentavat vastaukset.
- Tarkemmin rajatut kysymykset → Vähentänyt tulkinnanvaraisuutta ja parantanut vastausten vertailtavuutta.
- Laajempi tai kohdennetumpi otanta → Tarjonnut monipuolisempaa aineistoa eri kokoisista ja eri toimialojen yrityksistä.
- Seurantakysely tai lisähaastattelut → Syventänyt ymmärrystä ja varmistanut kattavamman aineiston.

Nämä muutokset olisivat voineet tuottaa yksityiskohtaisempia ja paremmin vertailtavia vastauksia. (OpenAI 2024).

Tekoälyn vastauksen perusteella on mahdollista ajatella, että kysymysten muotoilulla ja haastattelumuodolla voi olla merkitystä siinä, kuinka paljon ja minkälaisia vastauksia saadaan. On toisaalta ristiriitaista, että mitä tarkempaa ja syvällisempää tietoa haetaan, sitä vähemmän vastauksia saadaan, vaikkakin yksittäiset vastaukset voivat olla kattavia. Pitäisi pohtia, korvaako laatu tässä tapauksessa määrän eli antaisiko pieni määrä laajoja vastauksia todenmukaisempia tuloksia kuin suurempi otanta esimerkiksi suljettuihin kysymyksiin saatuja vastauksia.

Tekoälyn vastauksessa toistuu se, mitä itsekin opinnäytetyön tekijöinä pohdittiin: vaikuttiko yritysten kokoluokan otanta tutkimustuloksiin? Vaikka otanta oli sinänsä laaja, kaikki vastaajat kuuluvat aiemmin perustellun mukaisesti mikroyrityksiin, eli isossa mittakaavassa ne ovat keskenään samankokoisia. Toisaalta kyselyyn pyydettiin myös pienyrityksiksi luokiteltavia yrityksiä, mutta yhtäkään näistä ei tavoitettu osallistumaan kyselytutkimukseen. Tässä mittakaavassa tutkimustuloksia voikin pitää luotettavana ja vastauksissa toistunut teema asiakkaiden arvonlisäveron vähennysoikeudesta pätee mitä luultavimmin myös suurempien tilitoimistojen asiakaskuntaan, eli ratkaisevia eroja tällä osa-alueella tuskin olisi nähty.

Toisaalta tulokset olisivat voineet muuttua myös silloin, jos tutkimukseen olisi osallistunut enemmän hyvin pieniä tai sivutoimisia kirjanpitäjiä. Jos tällaisella toimijalla olisi asiakkanaan esimerkiksi pelkästään arvonlisäverottomia asunto-osakeyhtiöitä, vaikutus liiketoiminnan suunnitteluun olisi voinut olla hyvinkin merkittävä. Valmiiksi pienen liikevaihdon ja laajan kilpailun vuoksi joustovara hinnoissa on luultavasti pieni; toisaalta jotain olisi pakko tehdä kannattavan liiketoiminnan ylläpitämiseksi. Pienissä yrityksissä asiakassuhteet ovat monesti muutenkin tiiviimpiä suurempiin toimijoihin verrattuna, ja kynnys muuttaa tuttua hinnoittelua tai palvelumalleja voi olla korkea.

Ehkä hyödyllisin tekoälyn antama näkökulma liittyy siihen, mitä tapahtuu tutkimuksen jälkeen, eli mahdollisiin seuranta-haastatteluihin tai -kyselyihin. Haastatteluhetkellä arvonlisäverotuksen muutoksella ei koettu olevan vaikutusta pitkän

aikavälin taloussuunnitteluun, mutta onko tilanne sama puolen vuoden, kahden vuoden tai viiden vuoden kuluttua? Yhteen opinnäytetyöhön on mahdotonta sisällyttää näin pitkän aikavälin seuranta, mutta ajatus on silti järkevä. Myöhemmin tehtävissä jatkotutkimuksissa onkin jo mahdollista analysoida tietoa pitemmältä ajanjaksolta, koska niissä tämän opinnäytetyön tutkimustulokset tulevat olemaan vapaasti käytettävissä.

6 Päätäntö

Tässä opinnäytetyössä tarkasteltiin yleisen arvonlisäverokannan muutoksen vaikutuksia kirjanpitoalalla. Opinnäytetyössä kiinnitettiin huomiota erityisesti siihen, millaisia vaikutuksia arvonlisäverotuksen muutoksella on ollut kirjanpitoyritysten kannattavuuteen, kilpailukykyyn ja budjetointiin. Arvonlisäverotus on keskeinen osa yritysten taloushallintoa, ja sen muutokset vaikuttavat suoraan sekä yrityksiin että niiden kirjanpitäjiin. Muutoksen myötä kirjanpitoalan ammattilaisten on sopeuduttava uusiin verokäytäntöihin, ylläpidettävä asiantuntemustaan ja varmistettava, että asiakkaiden kirjanpito ja veroraportointi pysyvät lainmukaisina.

Kvalitatiivisen kyselyn kautta on selvitetty, millaisia konkreettisia haasteita yleisen arvonlisäverokannan muutos aiheuttaa ja miten kirjanpitoalalla on valmistauduttu muutokseen. Tässä päätäntöluvussa analysoidaan tutkimustuloksia ja tarkastellaan, millaisia johtopäätöksiä niiden perusteella saatiin. Tarkoituksena on selvittää vastaukset työn alussa esitettyihin tutkimuskysymyksiin ja lisäksi arvioida, miten kattavasti ja luotettavasti näihin kysymyksiin voidaan vastata kyselytutkimuksesta saadun aineiston perusteella. Päätännössä esitellään myös mahdollisia jatkotutkimusehdotuksia, joilla tutkimusta voisi jatkaa tämän opinnäytetyön tulosten pohjalta. Näiden ehdotusten tarkoituksena on antaa suuntaa siihen, mitä muita välillisiä muuttujia kirjanpidon ja arvonlisäverotuksen välillä on ja miten niistä johtuviin muutoksiin voisi jatkossa vastata tehokkaammin.

Päätännön viimeisessä alaluvussa analysoidaan tämän opinnäytetyön tekijöiden omaa oppimista opinnäytetyöprosessin aikana. Tavoitteena on reflektoida omaa oppimista niin tutkimuksen teossa ja tiedonhaussa kuin myös parityönä tehdyn laajan projektin kehittämässä yhteistyötaitoissa.

6.1 Tutkimustulosten analysointi

Tässä alaluvussa analysoidaan opinnäytetyöhön liittyvästä kyselytutkimuksesta saatua aineistoa. Palataan ensin aiemmin esiteltyyn hypoteesiin, joka laadittiin ennen tutkimuksen aloittamista. Kyselytutkimuksen hypoteesissa oletettiin, että muutokset arvonlisäverotuksessa vaikuttavat ennen kaikkea kirjanpitoyritysten hallintoon, ja suora vaikutus liiketoimintaan on vähäinen.

Kyselyyn saatu vastausaineisto osoittaa, että projektille laadittu hypoteesi pitää pääpiirteissään paikkansa. Arvonlisäverotukseen liittyvät muutokset nähdään tilitoimistojen varsinaisessa liiketoiminnassa vähäisinä. Kyselyyn saaduissa vastauksissa toistuu teema, että koska ennen muutostakin käytössä on ollut useita arvonlisäverokantoja, niihin kiinnitetään jo valmiiksi erityistä huomiota. Arvonlisäverokannan numeroiden muutoksen ei siten koeta aiheuttavan hankaluuksia liiketoiminnan suunnittelussa.

Kyselyaineistosta kävi ilmi, että merkittävänä huolena nähdään yleinen taloustilanne, konkurssien lisääntyminen muista syistä ja yleinen ostovoiman heikkeneminen. Nämä tilanteet tarkoittavat, että rahan liikkuminen yhteiskunnassa vähenee. Tämä puolestaan vähentää kirjanpilotapahtumia ja saattaa heijastua tilitoimistojen liikevaihtoon, jos kirjanpidon hinnoittelu on aika-, tosite- tai vientiperusteista.

Välillisiä vaikutuksia esiintyy, jos korotuksen myötä kuluttajien ja muiden arvonlisäverottomien toimijoiden ostovoima heikkenee ja sitä kautta liiketoiminta supistuu. Arvonlisäverottomat asiakkaat (esimerkiksi useimmat asunto-osakeyhtiöt)

ovat suora tilitoimistojen asiakaskohderyhmä, joka aiheuttaa muutospaineita liiketoiminnassa ainakin niille toimijoille, joilla on useita tällaisia asiakkaita. Osa kyselyyn osallistuneista ilmoittaa siirtäneensä arvonlisäveron korotuksen aiheuttaman kustannuksen hintoihinsa vain osittain. Tämä kohtuullistaa niiden asiakkaiden kustannuksia, jotka eivät voi arvonlisäveroa omista ostoistaan vähentää.

Suurin osa kyselyyn osallistuneista tilitoimistoista aikoo siirtää arvonlisäveron korotuksen aiheuttamat kustannukset täysimääräisinä asiakkaiden maksettavaksi; palveluiden hinnat on usein sovittu arvonlisäverottomina. Näin kirjanpito-yrityksen veroton liikevaihto pysyy muuttumattomana. Huomionarvoista on, että osa kyselyyn vastaajista ilmoitti nostavansa palveluidensa hintoja arvonlisäveron korotuksen yhteydessä mutta ei kustannuspaineiden takia, vaan koska edellisestä hinnankorotuksesta oli jo aikaa. Arvonlisäverotuksen uudistus nähdäänkin osittain myös potentiaalisena tilaisuutena tarkistaa palveluiden hintoja, vaikka veronkorotuksen aiheuttamia kustannuksia ei siirrettäisikään asiakkaan maksettavaksi.

Veroton hinta (ALV 0 %): 100 €
 Verollinen hinta (sis. ALV 24 %): 124 €
 Verollinen hinta (sis. ALV 25,5 %): 125,5 €

1) Kustannus siirretään kokonaan asiakkaalle

Uusi ALV lisätään suoraan verottomaan hintaan:
 $Veroton\ hinta + uusi\ ALV = uusi\ verollinen\ hinta$
 $100\ € \cdot 1,255 = 125,5\ €$

Muutos alkuperäiseen verolliseen hintaan:
 $\frac{125,5 - 124}{124} \cdot 100\ \% = 1,2096... \% \approx 1,2\ \%$

Jos siis verollista hintaa nostaa noin 1,2 prosenttia, kustannus siirtyy asiakkaalle ja myyjän liikevaihto säilyy ennallaan.
 Siten noin 0,6 prosentin nosto verolliseen hintaan jakaa kustannuksen puoliksi myyjän ja ostajan kesken.

2) Kustannus jaetaan puoliksi myyjän ja ostajan kesken

Vaihtoehto 1) Jos myydään veron sisältävänä, nostetaan verollista hintaa:
 $Verollinen\ hinta + 0,6\ prosenttia = uusi\ verollinen\ hinta$
 $124\ € \cdot 1,006 = 124,744\ € \approx 124,74\ €$

Vaihtoehto 2) Jos myydään verottomalla hinnalla, lasketaan verotonta myyntihintaa:
 $Uusi\ veroton\ hinta = \frac{uusi\ verollinen\ hinta}{1,255} = \frac{124,744\ €}{1,255} = 99,397... € \approx 99,40\ €$

Muutos alkuperäiseen verottomaan hintaan:
 $\frac{99,397 - 100}{100} \cdot 100\ \% = -0,602... \% \approx -0,6\ \%$

Sis vastaavasti noin 0,6 prosentin vähennys verottomaan hintaan jakaa kustannuksen puoliksi myyjän ja ostajan kesken.

Kuva 3. Laskuesimerkkejä hinnoista ennen ja jälkeen arvonlisäveron korotuksen (Abitti-työkalu).

Kuva 3 havainnollistaa erilaisia tapoja siirtää arvonlisäverokannan muutoksesta aiheutuvat kustannukset asiakashintoihin. Laskukaavojen perusteella huomataan, että jos verollista hintaa korotetaan noin 0,6 prosenttia tai verotonta hintaa lasketaan vastaavasti, nettovaikutus on sama eli kustannus jakautuu puoliksi myyjän ja ostajan kesken. Jälkimmäinen voisi olla markkinoinnin näkökulmasta houkutteleva vaihtoehto niille tilitoimistoille, joilla on useita arvonlisäverottomia asiakkaita.

Yrityksen koko näyttää jossain määrin vaikuttavan siihen, miten yleisen arvonlisäverokannan muutos koetaan liiketoiminnassa. Vaikka arvonlisävero siirrettäisiin asiakashintoihin, tilitoimistot joutuvat väliaikaisesti kiinnittämään aiempaa

enemmän varojaan omiin hankintoihinsa. Tämä vaikuttaa yrityksen käyttöpääomaan, ja erityisesti pienet yritykset odottavat haasteita kassanhallinnassa. Aiemmin spekuloidun mukaisesti olisi ollut kiinnostavaa saada enemmän vastauksia nimenomaisesti pieniltä tilitoimistoilta, jotta olisi mahdollista nähdä, koetaanko kassanhallinnan haasteet yleisesti ongelmaksi, vai johtuvatko ne yrityksestä yksilöllisesti.

Suurin osa kyselyyn vastanneista yrityksistä ei ole tehnyt strategisia muutoksia kilpailukykyensä parantamiseksi, eikä muutosta nähdä liiketoiminnan kannattavuutta uhkaavana. Yritysten tarjoamaa palveluvalikoimaa ei ole merkittävästi muokattu, ja monessa tilitoimistossa neuvonta arvonlisäveroasioissa on jo valmiiksi kuulunut kirjanpidon hintaan.

Osa yrityksistä taas on laskuttanut ALV-neuvonnasta tuntiveloituksella, joskaan tällä ei ole ollut liikevaihtoon olennaista vaikutusta. Lisätöitä tilitoimistoille ovat teettäneet etenkin myöhässä toimitetut kirjanpidon tositteet ja tietyt erityispaukset muutoksen tapahtuessa. Toisaalta kyselyyn saaduista vastauksista ilmenee, että tilitoimistot ovat saaneet asiakkailtaan yhteydenottoja lähinnä erityistapauksissa, mikä osoittaa, että viestintä yleisen arvonlisäverokannan muutoksesta on ollut onnistunutta.

6.2 Jatkotutkimusehdotukset

Opinnäytetyön tuloksista selviää, että yleisen arvonlisäverokannan muutoksella ei ole kriittisiä ja suoria vaikutuksia kirjanpitoyritysten ydinliiketoimintaan. Hypoteesin mukaisesti arvonlisäverotuksen muutoksen välittömät vaikutukset painottuvat hallintoon, mutta tärkeänä seikkana kyselyn tuloksista havaittiin välilliset vaikutukset ja se, miten hankalaa niitä on arvioida pitkällä aikavälillä.

Tämän opinnäytetyön aiheesta voisi tulevaisuudessa tarkastella tilitoimistojen omaa asiakaskuntaa ja sitä, miten korotus heijastuu niiden kautta kirjanpi-

toalaan. Tarkastella voisi esimerkiksi arvonlisäverokannan muutoksen vaikutuksia jonkin toisen alan taloudellisiin näkyymiin. Näin voisi selvittää, miten arvonlisäverotukseen liittyvät muutokset vaikuttavat kyseisen alan yleiseen liikevaihtoon sekä siten kirjanpitäjien työmäärän kehittymiseen. Kiinnostavaa olisi nähdä, vaikuttavatko nämä tekijät tilitoimistojen kannattavuuteen, budjetointiin tai kilpailukykyyn. Välillisiä vaikutuksia olisi tärkeää tarkastella lisää, koska erityisesti niihin liittyvät kysymykset korostuivat kyselytutkimuksesta saadusta aineistosta.

Jatkotutkimuksen aiheena voisi olla myös asiakasyritysten palvelunkysynnän muutokset tulevaisuudessa. Tällainen jatkotutkimus antaisi näkökulmaa siihen, ovatko asiakasyritykset pyrkineet löytämään edullisempia kirjanpidon ratkaisuja tai vähentäneet kirjanpitopalveluiden käyttöä esimerkiksi liikevaihdon supistumisen seurauksena.

Edellä kuvattu jatkotutkimus tarjoaisi tilitoimistoille hyödyllistä tietoa siitä, miten veromuutokset voivat välillisesti vaikuttaa niihin pitkällä aikavälillä. Vaikka yleisen arvonlisäverokannan muutos ei aiheuttanut välittömiä toimenpiteitä tilitoimistojen liiketoiminnan pääasiallisilla osa-alueilla, ei tämä tarkoita, että tilanne ei voisi tulevaisuudessa muuttua. Muiden muuttujien, kuten asiakaskunnan liikevaihdon takia on mahdollista, että pitkällä aikavälillä kilpailukykyä ja palveluntarjontaa on muokattava, kuten tämän projektin tulokset osoittavat. Lisäksi jatkotutkimus voisi onnistuessaan auttaa kirjanpitoalan yrityksiä ennakoimaan tulevia muutoksia. Pitkällä aikavälillä voisi olla mahdollista kehittää liiketoiminnallisia strategioita sellaisiin tilanteisiin, joita ei välttämättä vielä ole tapahtunut.

6.3 Oman oppimisen arviointi

Viimeisessä alaluvussa pohditaan tämän opinnäytetyön tekijöiden omaa oppimista opinnäytetyöprosessin aikana. Oppimisen arviointi on jaettu kahteen osaan: sisällölliseen ja yhteistyötaitoihin liittyvään. Ensiksi mainitussa käsitel-

lään sitä, miten prosessi on syventänyt opinnäytetyön tekijöiden ymmärrystä tutkimuksellisista hankkeista ja niiden tekemisestä. Jälkimmäisessä analysoidaan projektin aikaisia haasteita sekä sitä, miten kehittyneitä yhteistyötaitoja voi hyödyntää työelämässä ja tulevissa tutkimuksellisissa projekteissa.

6.3.1 Sisällöllinen oppiminen

Kokonaisuudessaan tämä opinnäytetyö syvensi käsitystämme laadullisen tutkimuksen erityispiirteistä ja vahvistimme valmiuksiamme tieteelliseen työskentelyyn. Opimme myös tunnistamaan kyselystä saadusta aineistosta tiettyjä teemoja, kehittämään tiedonhakutaitoja ja analysoimaan vastauksia kriittisesti.

Opinnäytetyöprojekti opetti molemmille, miten tärkeä osa opinnäytetyötä aiheen rajaus on. Kokonaisuuden onnistumiseksi oli tärkeää, että aihe on riittävän tarkka mutta samalla tarpeeksi laaja monipuolisten havaintojen tekemiseksi. Näiden kahden väliltä oli löydettävä vaihtoehto, joka mahdollistaa luotettavan työn toteuttamisen annetussa aikataulussa. Jos tarkastellaan opinnäytetyön suunnitteluvaihetta, on helppo huomata, että prosessi kehitti yleistä asiakokonaisuuksien hallintaa ja taitoa erottaa olennainen sekä epäolennainen toisistaan.

Aiheenvalinnan vuoksi opinnäytetyön tekijöiden oli perehdyttävä Suomen arvonalisäverotukseen syvällisesti, mikä oli molempien tekijöiden tulevaisuuden ja yleisen yhteiskunnallisen ymmärryksen näkökulmasta positiivinen asia.

Opinnäytetyöprosessin aikana saatiin kokemusta laajan sähköpostikyselyn järjestämisestä ja laadullisen hankkeen laatimisesta. Kyselyitä järjestämällä opittiin, että vastaajien määrä ei kerro koko totuutta aineiston reliabiliteetista, vaan yhtä tärkeää on sisällön laatu ja miten sitä analysoidaan. Kyselyaineiston perusteella opittiin myös, että kyselyn vastausprosentti ja kyselyn saaneiden halu vastata voivat vaihdella sen mukaan, miten nopeasti vastauksia odotetaan, ovatko kysymykset avoimia vai suljettuja, miten vaivalloiseksi vastaaminen koetaan ja niin edelleen.

6.3.2 Yhteistyötaidot

Tämän opinnäytetyön tekijöiden keskinäinen yhteistyö tutkimuksen eri vaiheissa oli mutkatonta. Kokemusta yhdessä työskentelystä ammattikorkeakoulun opintojaksoilla oli paljon, joten tiesimme, että voimme luottaa toistemme työpanokseen. Tämän laajuista yhteistyötä ei tosin ollut tehty aiemmin, joten opinnäytetyön tekeminen yhteistyönä on edellyttänyt tarkkoja päätöksiä esimerkiksi kommunikointiin, työnjakoon sekä aikataulutukseen liittyen.

Opinnäytetyöprosessin aikataulut sovittiin yhdessä ja kumpikin tekijöistä sitoutui noudattamaan niitä. Kokonaisuutta katsoen opinnäytetyön tekemiseen kului suunniteltua enemmän aikaa; toisaalta yksittäiset työvaiheet sujuivat odotettua nopeammin. Opinnäytetyöhön liittyvät tehtävät jaettiin tasapuolisesti tekijöiden kesken siten, että molemmilla oli koko ajan tiedossa, mitä toinen tekee ja mitä on omalla vastuulla: näin toimimalla välttyttiin työskentelemästä päällekkäin ja onnistuttiin jouduttamaan opinnäytetyöprosessia.

Opimme, että tärkein asia parityöskentelyssä on toimiva kommunikaatio. Kommunikoimme puheluin, videopalaverien ja viestein ja pohdimme yhdessä, miten opinnäytetyöprosessissa edetään, mitä tehdään seuraavaksi, miten työ jaetaan ja millainen aikataulu on käytettävissä. Aikataulujen salliessa kokoonnuimme myös esimerkiksi kirjastoon etsimään lähdemateriaalia ja kirjoittamaan yhdessä. Nämä tapaamiset olivat toteutuessaan tehokkaita ja työ etenikin nopeaan tahtiin. Teimme molemmat täyttä työviikkoa koko tutkimuksen ajan, joten haastavaa oli löytää molemmille sopiva ajankohta tapaamisille. Toisaalta tämän ansiosta puolestaan opimme, miten ryhmätyötä tehdään etänä tehokkaasti, mikä on nykyajan ja tulevaisuuden muuttuvassa työelämässä hyödyllinen taito.

Lähteet

Alv13.fi. Tiesitkö tätä alvista? Arvonlisäveron historiaa Suomessa. <https://www.alv13.fi/tiesitko-tata-alvista/>. Viitattu 29.11.2024.

Arvonlisäverolaki 1501/1993. Finlex. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931501>. Viitattu 19.2.2025.

Arvonlisävero.com 2023. Arvonlisäveron merkitys valtiontaloudelle: Selvitys verojärjestelmän tärkeimmästä tulonlähteestä. <https://arvonlisavero.com/arvonlisaveron-merkitys-valtionaloudelle/>. Viitattu 17.12.2024.

Aulasmaa, Maarit 2024. Arvonlisäveron nosto tuo lisää rahaa valtion kassaan - kauppiaat huolissaan joulumyynnistä. Yle. <https://yle.fi/a/74-20124420>. Viitattu 20.12.2024.

Eisto, Silja 2022. Mitä tilinpäätös tarkoittaa ja miten sitä tulkitaan? Tässä vastaukset. Fennia. <https://www.fennia.fi/sisaltostudio/mita-tilinpaatos-tarkoittaa>. Viitattu 10.2.2025.

Ekholm, Ina 2024. Muutoksia arvonlisäverokannoissa 1.1.2025 alkaen. <https://www.alder.fi/mita-etsit/blogit/muutoksia-arvonlisaverokannoissa-1-1-2025-alkaen/>. Viitattu 6.1.2025.

Tilitoimisto 2 2024. Sähköpostikysely 14.12.2024.

Gallant 2025. Yrityksen kirjanpito ja perusteet - Näillä pääset alkuun. <https://gallant.fi/tietoa-ja-tarinoita/blogit/yrityksen-kirjanpito-perusteet>. Viitattu 1.3.2025

Heeros 2025. Kirjanpito. <https://www.heeros.com/kirjanpito-kasitteet-lainsaadanto-menetelmat-kirjanpito-ohjelmat>. Viitattu 2.2.2025.

Hennika, Linna & Svensberg, Sanna 2024. ALV:n nousu tekisi Suomen alv-kannasta EU:n toiseksi korkeimman. EY. https://www.ey.com/fi_fi/insights/tax/alv-nousu-tekisi-suomen-alv-kannasta-eu-n-toiseksi-korkeimman? Viitattu 28.12.2024.

Jokinen, Miika & Klemola, Anne & Takalo, Tero. 2015. Käytännön arvonlisäverotus. Helsinki: St-Akatemia Oy.

Jyväskylän yliopisto. Laadullinen tutkimus. <https://sites.app.jyu.fi/mehu/fi/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>. Viitattu 10.2.2025.

Kauppakamari 2024. Miten arvonlisävero käsitellään kirjanpidossa?
<https://www.kauppakamari.fi/blogs/news/miten-arvonlisävero-kasitellaan-kirjanpidossa>. Viitattu 4.12.2024.

Kirjanpitolaki 1336/1997. Finlex. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336>. Viitattu 22.2.2025.

Koivupuro, Ella-Roosa 2023. Miksi toiminimen kannattaa ryhtyä alv-velvolliseksi? <https://blog.holvi.com/fi/miksi-toiminimen-kannattaa-ryhtya- Alv-velvolliseksi>. Viitattu 21.2.2025.

Lamppu, Tiina & Ruohola, Kaisa 2023. Arvonlisäverotus käytännössä. 13. painos. Alma Insights.

Leppiniemi, Jarmo & Kykkänen, Tapani 2023. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. Alma Insights. E-kirja.

Miettinen, Johanna 2024. Harmaan talouden monet kasvot. Tilisanomat. <https://tilisanomat.fi/verotus/harmaan-talouden-monet-kasvot>. Viitattu 28.1.2025.

Memeri 2024. Arvonlisäverokanta nousee syyskuussa. <https://memeri.fi/arvonlisäverokanta-nousee-syyskuussa/>. Viitattu 9.2.2025.

OpenAI 2024. ChatGPT 4 -tekoälytyökalu. <https://chatgpt.com>. Viitattu 15.2.2025.

Patentti- ja rekisterihallitus 2025. Yksityisen elinkeinoharjoittajan (toiminimiyrittäjän) tilinpäätös kaupparekisteriin. https://www.prh.fi/fi/tilinpaatokset/yksityinen_elinkeinoharjoittaja.html. Viitattu 11.4.2025.

Rumpu, Ani 2024. Miksi kahdenkertainen kirjanpito kannattaa? Netvisor. <https://netvisor.fi/blog/yhdenkertainen-vai-kahdenkertainen-kirjanpito/>. Viitattu 10.3.2025.

Räsänen, Jussi 2022. Kirjanpitolaki yleisesti – ainakin nämä asiat yrittäjän pitää tietää. Procounor. <https://procounor.fi/blogi/kirjanpitolaki/>. Viitattu 20.2.2025.

Räsänen, Jussi 2024. Tilinpäätös – mikä se on, milloin se pitää laatia ja miksi? Procounor. <https://procounor.fi/blogi/tilinpaatos/>. Viitattu 2.4.2025

Sarajärvi, Anneli & Tuomi, Jouni 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Taloushallintoliitto 2024. Kirjanpidon ABC. Mitä on kirjanpito ja miksi sitä pidetään? <https://taloushallintoliitto.fi/tietopankki/kirjanpidon-abc/mita-on-kirjanpito-ja-miksi-sita-pidetaan/>. Viitattu 15.1.2025.

Taloushallintoliitto 2024. Kirjanpidon ABC. Kirjanpitovelvollisuus. <https://taloushallintoliitto.fi/tietopankki/kirjanpidon-abc/kirjanpitovelvollisuus/>. Viitattu 10.1.2025.

Tilitoimisto 1 2024. Sähköpostikysely 14.12.2024.

Urpelainen, Anna-Kaisa 2024. Yksi kuva näyttää: Suomen alv-kanta nousemassa EU:n kärkeksi. Kauppalehti. <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/yksi-kuva-nayttaa-suomen-alv-kanta-nousemassa-eun-karkikastiin/c690101d-518f-4bc6-b12d-ab2945e702d1>. Viitattu 10.1.2025.

Valtiovarainministeriö. Arvonlisäverotus. <https://vm.fi/verotus/arvonlisaverotus>. Viitattu 2.2.2025.

Valtiovarainministeriö 2023. Talousarvioesitys 2023. <https://budjetti.vm.fi/sisalto.jsp?year=2023&lang=fi&maindoc=/2023/tae/valtiovarainministerion-Kanta/valtiovarainministerionKanta.xml&opennode=0:1>. Viitattu 4.10.2024.

Valtiovarainministeriö 2024. Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2025–2028. Helsinki. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165577>. Viitattu 3.12.2024.

Valtiovarainministeriö 2024. Orpon hallitus: tehdyillä päätöksillä estetään talouden ajautuminen hallitsemattomaan luisuun. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/orpon-hallitus-tehdyilla-paatoksilla-estetaan-talouden-ajautuminen-hallitsemattomaan-luisuun>. Viitattu 15.12.2024.

Vero 2020. Arvonlisäveron vähennysoikeudesta. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48359/arvonlisäveron-vähennysoikeudesta/#3-arvonlisäveroton-toiminta-ja-vähennysoikeus>. Viitattu 1.3.2025.

Vero 2021. Arvonlisäveroton liiketoiminta. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/arvonlisaverotus/arvonlisaveroprosentit/arvonlisaveroton-liiketoiminta/>. Viitattu 24.2.2025.

Vero 2023. Kirjanpito, tilikausi ja verokausi. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/yritystoiminta/uusi-yritys/kirjanpito-tilikausi-verokausi/>. Viitattu 21.12.2024.

Vero 2024. Pienten yritysten arvonlisäverotukseen muutoksia 2025 – vähäisen toiminnan raja nousee, alarajahuojennus poistuu ja vähäisen toiminnan verova-

paus laajenee EU-maihin. https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/uutishuone/verotuksen_muutoksia/pienyrittysten-arvonlisaverotukseen-muutoksia-2025/. Viitattu 2.1.2025.

Vero 2024. Mitä arvonlisävero on? <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/arvonlisaverotus/mika-arvonlisavero-on/>. Viitattu 18.1.2025.

Vero 2024. Arvonlisäveron verokausi ja sen muutokset. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/arvonlisaverotus/ilmoitus-ja-maksuohjeet/verokauden-muutos/>. Viitattu 1.3.2025.

Vero 2025. Arvonlisäveroprosentit. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/arvonlisaverotus/arvonlisaveroprosentit/>. Viitattu 6.1.2025.

Vero 2025. Arvonlisäveron alarajahuojennus. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/arvonlisaverotus/alarajahuojennus/>. Viitattu 15.1.2025.

Vero 2025. Arvonlisäveron ilmoitus- ja maksuohjeet. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/arvonlisaverotus/ilmoitus-ja-maksuohjeet/>. Viitattu 29.1.2025.

Veronmaksajat 2025. Arvonlisävero. <https://www.veronmaksajat.fi/neuvot/yritysverotus/yrityksen-verotus/arvonlisaverotus-ja-valmisteverotus/arvonlisavero/>. Viitattu 20.1.2025.

Viewgroup 2024. <https://www.viewgroup.fi/kirjanpidon-raportointi-ja-paatoksen-teko/>. Viitattu 1.3.2025.

Yritysvinkit.fi 2022. Mitä on kirjanpito? <https://www.yritysvinkit.fi/mita-on-kirjanpito/>. Viitattu 30.11.2024.

Äärilä, Leena & Nyrhinen, Ritva & Hyttinen, Pekka & Lamppu, Kaisa 2017. Arvonlisäverotus käytännössä. 11. painos. Helsinki: Alma Talent.

Tekoälyn käyttö opinnäytetyössä

Olemme käyttäneet OpenAI:n ChatGPT:n versiota 4 (GPT 4 -arkkitehtuuri) apuna viidennessä luvussa ideoimaan, mitkä ovat sellaisia mahdollisia tekijöitä, jotka olisivat voineet muuttaa kyselymme perusteella saatuja tutkimustuloksia. Tekoälyyn ei viitata eikä sitä pidetä tietopohjana, vaan ainoastaan spekulatiivisena apurina. Opinnäytetyön tekijöinä olemme vastuussa kaikesta opinnäytetyömme sisällöstä.

Kyselylomake

Tämän opinnäytetyön tutkimuksellinen osa toteutettiin kyselytutkimuksen avulla. Oheinen viesti ja kyselylomake lähetettiin sähköpostitse useiden eri kokoisten tilitoimistojen edustajille.

Vastaukset saatiin pääasiassa sähköpostitse. Yhden kyselyyn osallistuneen kanssa kysymykset ja vastaukset käytiin läpi etäpalaverissa.

Suurin osa vastaajista toivoi voivansa osallistua kyselytutkimukseen nimettömästi. Niiden osallistujien, jotka antoivat luvan mainita nimensä tässä opinnäytetyössä, vastauksia on referoitu luvussa 5.

Hei x!

Olemme viimeisen vuoden tradenomiopiskelijoita Metropolia Ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötä yleisen ALV-kannan nousun vaikutuksista kirjanpitoalalla.

Olisimme erittäin kiitollisia, jos alan asiantuntijana ehtisit vastamaan seuraaviin kysymyksiin. Vastaukset voi antaa vastaamalla tähän viestiin. Halutessanne voimme myös keskustella puhelimessa tai sopia videotapaamisen.

Ilmoitathan, mikäli et halua omaa tai edustamasi yritykseen nimeä mainittavan opinnäytetyössä.

Paljon kiitoksia ja (mukavaa loppuvuotta tai vuoden alkua)!

Ystävällisin terveisin,

Onni Poutanen, p. -

Lauri Korhikoski, p. -

Kuinka merkittävänä näette ALV-muutoksen kirjanpitoalalla asteikolla 0-10?

(0 = en lainkaan merkittävänä, 10 = erittäin merkittävänä)

Miten olette käsitelleet arvonlisäveron korotuksesta aiheutuneita kustannuspaineita? Oletteko siirtäneet näitä kokonaan tai osittain asiakkaiden maksettavaksi?

Oletteko tehneet muutoksia kilpailukyvyn säilyttämiseksi tai parantamiseksi, esimerkiksi muuttamalla hinnoittelua suhteessa kilpailijoihin, tai tarjoamalla uusia palveluita kuten neuvontaa tai konsulttitiota ALV-asioissa?

Miten näette arvonlisäveron korotuksen vaikuttavan yrityksenne pitkän aikavälin taloussuunnitteluun? Odotatteko haasteita kasvun ja kestävyuden ylläpitämisessä?

Oletteko havainneet, että arvonlisäveron korotus on johtanut tarpeeseen muuttaa palveluiden hinnoittelumallia? Miten tämä on vaikuttanut yrityksenne kannattavuuteen?

Mihin muutos toiminnassanne eniten vaikuttaa? Sana on vapaa!